

Chráněné krajinné celky Zlínského kraje

Lukáš Kužela

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav environmentální bezpečnosti
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lukáš Kužela**
Osobní číslo: **L15397**
Studijní program: **B3953 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Řízení environmentálních rizik**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Chráněné krajinné celky Zlínského kraje**

Zásady pro vypracování:

1. Provést rešerši dostupných publikací souvisejících s problematikou tématu bakalářské práce.
2. Charakterizovat legislativní předpisy zvláště chráněných území v ČR.
3. Analyzovat a popsat přírodní podmínky ve vybraných zvláště chráněných území Zlínského kraje.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] **BÁBKOVÁ HROCHOVÁ, Magda, JONGEPIEROVÁ, Ivana, ed. Louky Bílých Karpat: Grasslands of the White Carpathian Mountains. Veselí nad Moravou: ZO ČSOP Bílé Karpaty, 2008. ISBN 978-80-903444-6-4.**

[2] **ELSNEROVÁ, Marie a Jiří KRIST a Dušan TRÁVNÍČEK. Chráněná území okresu Zlín. B.v. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy, 1996. 69 s. Acta musealia,, suppl. ISBN 8023805525.**

[3] **MACKOVČIN, Peter a Matilda JATIOVÁ. Chráněná území ČR. Sv. 2, Zlínsko. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2002. ISBN 80-86064-38-7.**

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Jiří Chlachula, Ph.D. et Ph.D.**
Ústav environmentální bezpečnosti

Datum zadání bakalářské práce: **3. listopadu 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2018**

V Uherském Hradišti dne 10. listopadu 2017

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

L.S.

doc. Ing. Pavel Valášek, CSc.
ředitel

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti 15.5.2018

.....
podpis studenta

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. Vysoká škola disertační práce nezveřejňuje, byla-li již zveřejněna jiným způsobem.

(2) Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(4) Vysoká škola může odložit zveřejnění bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce nebo jejich částí, a to po dobu trvání překážky pro zveřejnění, nejdéle však na dobu 3 let. Informace o odložení zveřejnění musí být spolu s odůvodněním zveřejněna na stejném místě, kde jsou zveřejňovány bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, jíž se týká odklad zveřejnění podle věty první, jeden výtisk práce k uchování ministerstvu.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na chráněná území nacházející se ve Zlínském kraji. Teoretická část práce obsahuje charakteristiku zvláště chráněných území z pohledu legislativy České republiky, jejich kategorizaci a způsoby ochrany. Praktická část je zaměřená na geobiocenologickou charakteristiku obou zastoupených velkoplošných zvláště chráněných území a to CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty a dále také čtyř vybraných maloplošných zvláště chráněných území nacházejících se ve Zlínském kraji. Aplikovaným příspěvkem práce je návrh přírodně významné a bioticky hodnotné lokality, která by mohla být potenciálně integrována v rámci regionální ochrany životního prostředí.

Klíčová slova:

Bílé Karpaty, Beskydy, Zlínský kraj, národní park, chráněná krajinná oblast, přírodní památka, přírodní rezervace, biodiverzita, geo-environment

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on the protected natural areas located in the Zlín Region. The theoretical part of the thesis describes characteristics of specially protected areas from the point of view of the legislature of the Czech Republic, their administrative definition by the individual categories and ways of protection. The theoretical part presents an overview of naturally protected places in SE Moravia. The practical part discusses the geobiocenological characteristics of the Protected Landscape Areas (nature reserves) of the Beskydy Hills and the White Carpathians, and presents four selected small-scale protected locations in the Zlín Region. The applied contribution of the thesis is a proposal of naturally significant and biotically valuable site that could be potentially integrated in the framework of the regional environmental protection.

Keywords:

White Carpathians, Beskydy, Zlín Region, national park, protected landscape area, nature monument, nature reserve, biodiversity, geo-environment

Chtěl bych poděkovat mé rodině a všem ostatním za podporu při zpracování mé bakalářské práce a při celé době studia a hlavně také svému vedoucímu bakalářské práce, panu Prof. PhDr. Jiřímu Chlachulovi, Ph.D. et Ph.D. za celé vedení práce, odborné rady a pomoc při zpracování.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a použil jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Uherské Hradiště, 15. 5. 2018

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 HISTORIE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY NA ÚZEMÍ ČR	14
2 ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ	16
2.1 OCHRANNÉ PODMÍNKY	16
2.1.1 VÝJIMKY ZE ZÁKAZŮ VE ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍCH.....	17
2.2 VYMEZENÍ HRANIC	17
2.2.1 OCHRANNÉ PÁSMO	18
2.3 PLÁNY PÉČE	18
3 KATEGORIZACE ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ	20
3.1 VELKOPLOŠNÁ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ	20
3.1.1 NÁRODNÍ PARKY	21
3.1.2 CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI.....	22
3.2 MALOPLOŠNÁ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ ÚZEMÍ	23
3.2.1 NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE.....	23
3.2.2 PŘÍRODNÍ REZERVACE	24
3.2.3 NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA	25
3.2.4 PŘÍRODNÍ PAMÁTKA	25
4 CHRÁNĚNÉ CELKY NEPATŘÍCÍ MEZI ZCHÚ	27
4.1 NATURA 2000	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
5 ANALÝZA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ	32
5.1 GEOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	33
5.2 GEOMORFOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	33
5.3 KLIMATICKÁ CHARAKTERISTIKA	34
5.4 HYDROLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	35
5.5 PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	35
5.6 FLÓRA	36
5.7 FAUNA	37
6 CHKO BÍLÉ KARPATY	38
6.1 GEOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	38
6.2 GEOMORFOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	39
6.3 KLIMATICKÁ CHARAKTERISTIKA	39
6.4 HYDROLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	40

6.5	PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	40
6.6	VYUŽITÍ KRAJINY	41
6.7	FLORA	41
6.8	FAUNA	42
7	CHKO BESKYDY	44
7.1	GEOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	44
7.2	GEOMORFOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	45
7.3	KLIMATICKÁ CHARAKTERISTIKA	45
7.4	HYDROLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	46
7.5	PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	46
7.6	VYUŽITÍ KRAJINY	47
7.7	FLORA	47
7.8	FAUNA	48
8	VYBRANÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ	49
8.1	PŘÍRODNÍ PAMÁTKA ČERTŮV KÁMEN	49
8.2	PŘÍRODNÍ PAMÁTKA NA ŽELECHOVICKÝCH PASEKÁCH	50
8.3	PŘÍRODNÍ REZERVACE BUKOVÉ HORY	51
8.4	PŘÍRODNÍ PARK VIZOVICKÉ VRCHY	52
9	NÁVRH NA ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ ÚZEMÍ „POD KOMONECEM“	54
9.1	ZÁKLADNÍ ÚDAJE O LOKALITĚ	54
9.2	GEOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	55
9.3	GEOMORFOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	56
9.4	KLIMATICKÁ CHARAKTERISTIKA	59
9.5	HYDROLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	60
9.6	PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	61
9.7	FLORA	62
9.8	FAUNA	64
9.9	BIOTOPY	66
9.9.1	BUČINY ASOCIACE <i>LUZULO-FAGETUM</i>	66
9.9.2	DUBOHABŘINY ASOCIACE <i>GALIO-CARPINETUM</i>	67
9.9.3	DALŠÍ MĚNĚ ZASTOUPENÉ BIOTOPY	67
9.10	EKOLOGICKY VÝZNAMNÉ SEGMENTY	67
	ZÁVĚR	70
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	72
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	78

SEZNAM OBRÁZKŮ	79
SEZNAM TABULEK.....	81

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce jsou zvláště chráněná území se zaměřením na Zlínský kraj. Toto téma jsem si zvolil z důvodu mého blízkého vztahu k tomuto kraji a vědom si důležitosti těchto území, které vznikly v této historicky významně kulturně ovlivněné krajině, na kterou je antropogenní tlak stále větší, a neustále narůstají případy jejího narušování. Ochrana přírody a životního prostředí se stala nejzávažnějším úkolem lidstva ale zároveň i limitujícím faktorem rozvoje celé lidské společnosti. Stav našeho životního prostředí lze bez nadsázky označit za havarijní a vyžadující naléhavě bezodkladné řešení aktuálních ekologických problémů. Základem kvalitního životního prostředí je zdravá a fungující příroda, proto je našim cílem důsledně ji hájit a usilovat o uchování nejcennějších částí naší přírody soustředěných v řadě chráněných území, jež představují naše nenahraditelné přírodní dědictví. Chráněná území vyžadují soustavnou odbornou péči příslušných orgánů a organizací, jejímž základem je mimo jiné též přesná a přehledná evidence, ale i posílení povědomí o nezbytnosti ochrany přírody mezi místními obyvateli. Právě k tomuto účelu má přispět i tato práce, obsahující informace o těchto nejhodnotnějších částech naší přírody.

Teoretická část práce se zabývá legislativou a kategorizací chráněných území v České republice. Praktická část je již zaměřena na samotný Zlínský kraj a chráněná území, jenž se v něm nachází. Z těchto území jsou do práce zahrnuty obě dvě chráněné krajinné oblasti, a to CHKO Bílé Karpaty a CHKO Beskydy. Dále se práce zabývá některými vybranými MZCHÚ ve Zlínském kraji a přírodním parkem Vizovické vrchy. Výběr těchto území byl proveden s ohledem na návrh lokality, které se věnuje následující kapitola, v níž je práce završena vlastním návrhem lokality v rámci jejího začlenění do struktur ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje.

Práce čerpá informace z dostupných zdrojů, věnujících se tomuto tématu, mezi které patří odborná literatura, webové stránky, statistické údaje a mapy. V teoretické části bylo čerpáno z aktuálního zákona České národní rady o ochraně přírody a krajiny 114/1992. Sb. Velmi přínosným zdrojem pro tuto práci shledávám edici Chráněná území v ČR, konkrétně pro tuto oblast svazek II. Zlínsko (2002), kterou připravila Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. CHKO Beskydy se zabývá z této edice svazek X. Ostravsko. O Beskydech píše i Miloslav Baláš v díle Beskydy (1982), která je ale spíše turistickým průvodcem. Dále se tématu věnuje dílo Chráněná území okresu Zlín (1996) od autorů Marie Elsnerové, Jiřího Krista a Dušana Trávníčka, tato práce je ale zaměřena pouze na Zlínský okres.

Tématem se taky zabývá kniha Chráněná území v České republice vytvořená Ministerstvem životního prostředí České republiky v roce 1991, která ale není příliš aktuální, jelikož je i napsána dle zákona minulého č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody. O území celého bývalého okresu Zlín, pojednává reprezentativní publikace Zlínsko (1995) od Vladimíra Nekudy, ve které jsou samostatně a detailně zpracovány přírodní podmínky okresu Zlín. Bílým Karpatům byla věnována řada publikací, z nichž je aktuálně nejobsáhlejší monografie Louky Bílých Karpat (2008) od autorky Ivany Jongepierové a kol. Starší ale velmi kvalitní publikace je i dílo CHKO Biele/Bílé Karpaty (1996) pojednávající o moravské i slovenské části Bílých Karpat od autorů Kuči, Májského, Kopečka a Jongepierové.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY NA ÚZEMÍ ČR

Nejstarší známé snahy o ochranu přírody byly motivovány zejména náboženskými postoji, chránily se tzv. posvátné háje. První opatření vznikly již ve středověku. Majitelé pozemků a panovníci si postupně začali uvědomovat, že postupující kolonizace zmenšuje plochy divoké přírody, kde lovili jejich předci divoká zvířata bez omezení, a některé druhy z ní nenávratně mizí. Důvodem pro zavedení těchto opatření byla samozřejmě monopolizace zvěře a ochrana loveckých revírů pro lovce ze vznešených vrstev společnosti. Mezi nejstarší normy na ochranu lesů u nás se řadí Statuta Konrádova vydaná knížetem Konrádem Otou kolem roku 1189. Kolem roku 1355 byl Karlem IV. vydán dokument Majestas Carolina, ve kterém se objevují určité prvky směřující k ochraně přírody. Jsou zde zmíněna přísná pravidla ochrany lesů a hájení zvěře, navrhuje zde přísné tresty za poškozování královských lesů. Tento dokument je považován za první lesní zákon na našem území a jeden z prvních v Evropě. Zákoník však nebyl nikdy prosazen, šlechta tento zákoník na generálním sněmu definitivně zamítla. [1, 2, 3]

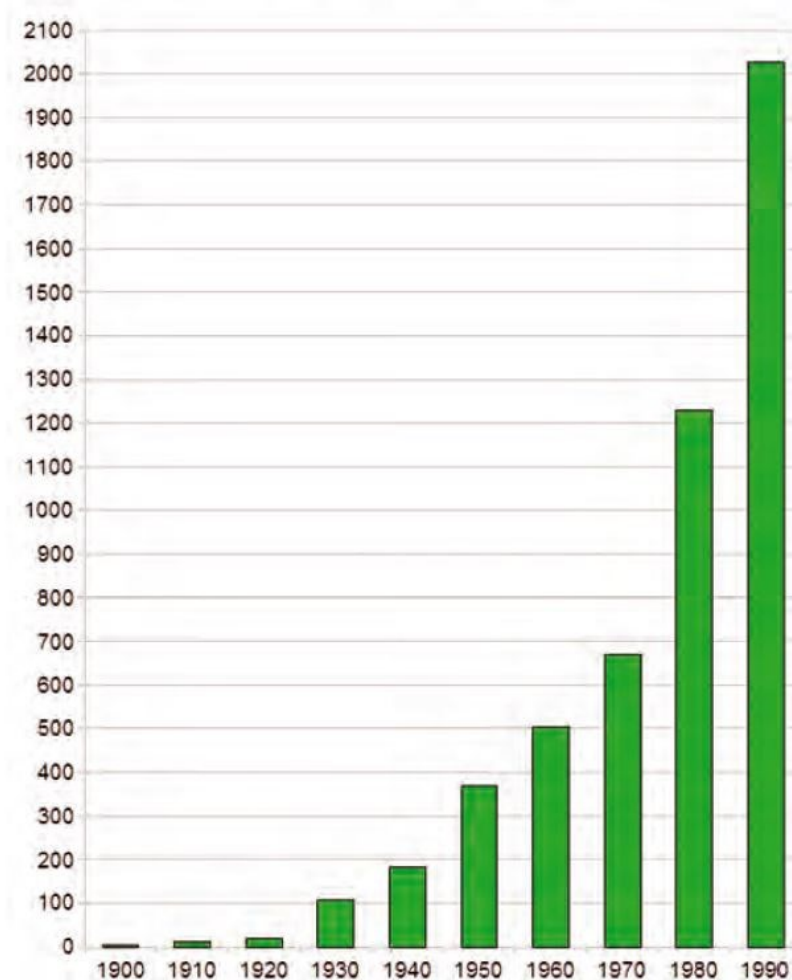
Priorita ochrany přírody se začíná dostávat do popředí až na počátku 19. století, kdy si někteří předvídaví lidé uvědomili, že je třeba chránit druhy planých rostlin a divokých živočichů, kterým hrozí v důsledku lidského působení vyhynutí. S rozvojem průmyslu a zemědělství začalo docházet k velkým změnám v přírodě a krajině. Díky průmyslové revoluci a dostupnosti techniky se mohlo začít s intenzifikací těžby a zemědělství, a tím i mnohem většími zásahy do krajiny. Louky se změnilly na ornou půdu, koryta vodních toků se napřimovaly a díky těmto a dalším velkým zásahům začalo mizet z přírody mnoho vzácných druhů rostlin a živočichů a dokonce celá přírodní společenstva. Takže začaly být chráněny celé vzácné a typické soubory rostlin a živočichů a jejich prostředí, významné krajinné prvky a celkový charakter krajiny, zejména přírodní, kulturní a historické vlastností krajiny označované dnes jako krajinný ráz. [4, 5, 6]

Ve Zlínském kraji se ochrana přírody jako systematická činnost objevuje na začátku 20. století. V té době zde Jan Lichtenstein zřídil přírodní rezervaci Javořina v roce 1909 na ochranu lesních porostů a zvěře. [2]

Stát do svých rukou převzal péči o přírodu a krajinu až v roce 1956 vznikem zákona 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody. Tento zákon je důležitým milníkem v ochraně přírody u nás, který významně usměrnil rozvoj celého oboru v poválečném období. Poté u

nás vznikla relativně reprezentativní soustava chráněných území, které se dnes dle zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny dělí do několika kategorií. [5, 7, 8]

Mimo jiné je ochrana životního prostředí zakotvena jak v Ústavě ČR, tak i v Listině základních práv a svobod. [9, 10]

Obr. 1 Rozvoj sítě maloplošných zvláště chráněných území (počet) v ČR v letech 1900 - 2000. [2]

2 ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Jedním z nejvýznamnějších nástrojů ochrany přírody a krajiny je územní ochrana, která se dle *zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny* dělí na územní ochranu obecnou a územní ochranu zvláštní. Zvláštní územní ochrana se provádí prostřednictvím zvláště chráněných území. Zvláštní územní ochranou se od obecné ochrany území, která je uvedena v první a druhé části zákona, liší přísnějším režimem ochrany, vztaženým na konkrétní území s přesným plošným vymezením. Pro tyto území jsou definovány podmínky jejich ochrany. Za taková území se považují nejčastěji lokality s unikátní nebo reprezentativní biologickou rozmanitostí, a to na úrovni druhů, populací i společenstev, dále území s jedinečnou geologickou stavbou, území reprezentující charakteristické prvky krajinného rázu kulturní krajiny a území významná z hlediska vědeckého výzkumu. [8] Cílem ochrany nejčastěji bývá udržení nebo zlepšení dochovaného stavu území nebo ponechání území či jeho části samovolnému vývoji. [11]

Chráněná území jsou zdrojem genofondu pro obnovu i silně poškozených nebo zdevastovaných krajín. Umožňují návrat druhů, které na jiných lokalitách již vyhynuly nebo byly zničeny. Poskytují vzor pro obnovu narušených ekosystémů a krajín.[6]

V současné době zvláště chráněná území pokrývají 17% z celkové rozlohy České republiky. [12]

Digitální registr zvláště chráněných území je k dispozici na <http://drusop.nature.cz/>. [12]

2.1 Ochranné podmínky

Zákonem stanovené základní **ochranné podmínky** pro kategorie chráněných území jsou v zákoně zakotveny v §16 pro národní parky, §26 pro chráněné krajinné oblasti, §29 pro národní přírodní rezervace a §34 pro přírodní rezervace. Ochranné podmínky se člení na základní a bližší. Základní ochranné podmínky stanoví zákon pro jednotlivé kategorie zvláště chráněných území formou zákazu. Tyto zákazy nejsou absolutní, všechny je možné prolomit udělením výjimky. Bližší ochranné podmínky se vztahují pouze na konkrétní zvláště chráněné území a jsou obsaženy v jeho zřizovacím předpisu. Představují velmi důležitý nástroj, protože se jimi umožňuje cílená ochrana konkrétního předmětu ochrany daného zvláště chráněného území. Bližší ochranné podmínky mohou obsahovat činnosti a zásahy vázané na souhlas orgánu ochrany přírody. [8, 13]

2.1.1 Výjimky ze zákazů ve zvláště chráněných územích

Výjimky ze zákazů ve zvláště chráněných územích lze povolit pouze v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo je přímo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany zvláště chráněného území. [8]

Nastává zde otázka: Jaký záměr již lze považovat za natolik zásadní a významný, že zájem celé nebo podstatné části veřejnosti na jeho realizaci může výrazně převyšovat zájem na ochraně přírody? Tyto různé veřejné zájmy se dostávají do vzájemného konfliktu. Záleží na hodnotovém žebříčku každého konkrétního posuzovatele. Je nemožné prosazovat vždy jen jeden zájem na úkor zájmu druhého. Je proto nutné nalézt určitý kompromis, a tím jistě prosazení určitých výjimek je. [14]

Režim udělování výjimek je takový, že pro výjimky, kde veřejný zájem výrazně převyšuje, uděluje výjimku MŽP, kterou následně musí schválit vláda. Všechny ostatní výjimky pak udělují příslušné orgány ochrany přírody ve své územní působnosti. [15, 16]

2.2 Vymezení hranic

K označení zvláště chráněných území v terénu se dle vyhlášky č. 45/2018 Sb. vždy používá tabule s textem označení kategorie chráněného území. Tabule se umísťují na přístupové komunikace a jiná vhodná místa při hranicích těchto území tak, aby tím nebylo omezeno užívání dotčených nemovitostí.

Velkým státním znakem v případech národního parku (NP), chráněné krajinné oblasti (CHKO), národní přírodní rezervace (NPR) a národní přírodní památky (NPP).

Malý státní znak se používá u přírodních památek (PP), přírodních rezervací (PR) a památných stromů.

K vyznačení hranic národních přírodních rezervací (NPR), národních přírodních památek (NPP), přírodních rezervací (PR), přírodních památek (PP) a I. Zóny národních parků (NP) se dále používá pruhového značení. Pruhové značení se umísťuje na hraniční sloupky, případně hraniční stromy, jedná se o dva červené pruhy 5 cm široké a oddělené 5 cm širokou mezerou, přičemž dolní červený pruh vyznačuje pouze příslušnou výseč nechráněného území, zatímco horní pruh probíhá po celém obvodu. To znamená, že stojíme-li ve chráněném území, vidíme na hraničním stromě jen jeden pruh. Z vnější strany vidíme pruhy dva. Vzdálenost mezi jednotlivými pruhovými značeními není přesně určena,

podmínkou je pouze, aby bylo vždy následující pruhové značení dobře viditelné. Vyhláška také vymezuje závazné vzory značení, které jsou definovány v její příloze č. 6. [17, 35]

Obr. 2 Pruhové značení hranic. (foto: L. Kužela)

2.2.1 Ochranné pásmo

V případech kdy je třeba zabezpečit zvláště chráněné území (s výjimkou chráněné krajinné oblasti) před rušivými vlivy z okolí, může pro ně být vyhlášeno ochranné pásmo, ve kterém lze vymežit činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Ochranné pásmo zvláště chráněného území, pokud není stanoveno jinak, zahrnuje území ve vzdálenosti 50 m od hranic tohoto území, ale i naopak se může zvláště chráněné území vyhlásit i bez ochranného pásma. Výměra zvláště chráněného území nezahrnuje výměru ochranného pásma. Chráněné krajinné oblasti nemají ochranná pásma. [8]

2.3 Plány péče

Samotné vyhlášení chráněných území by nesplnilo svůj účel, pokud by tato území nebyla řádně spravována. Lidské aktivity, které jsou v souladu s ochrannými podmínkami zvláště chráněných území, jsou usměrňovány prostřednictvím plánů péče. Tyto plány reagují na současný stav vycházející z inventarizačních průzkumů a dalších odborných materiálů. Obsahují limity hospodářského využití, negativní vlivy, možnosti dalšího ohrožení a pokyny pro regulaci přirozeného vývoje a lidských činností, zejména pro provádění praktických zásahů vedoucích k udržení či zlepšení stavu předmětu ochrany. Jsou využívány jako závazný podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů, zejména pro lesní hospodářské plány a územně plánovací dokumentace. Plány péče se vytváří zpravidla na

období 10-15 let. Orgán ochrany přírody plán péče schvaluje až po projednání a vypořádání připomínek dotčených vlastníků, obcí a krajů. [3, 17, 18]

Zpracování a schvalování plánů péče zajišťuje příslušný orgán ochrany přírody, který je oprávněn plán péče schválit:

CHKO, NP – MŽP

NPR a NPP mimo území CHKO – MŽP prostřednictvím AOPK ČR

NPR a NPP na území CHKO – MŽP prostřednictvím Správy CHKO

PR a PP na území CHKO – Správy CHKO

PR a PP mimo území CHKO – krajský úřad

Vyhláška č. 45/2018 Sb. obsahuje mimo jiné také obsah plánů péče, kde je stanoveno, co všechno musí plány péče obsahovat. [8, 17]

3 KATEGORIZACE ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ

Existují dvě úrovně zvláště chráněných území. Jedná se o velkoplošná zvláště chráněná území a maloplošná zvláště chráněná území. Zákon o ochraně přírody a krajiny vymezuje šest kategorií zvláště chráněných území. Každá kategorie je něčím specifická, nejsou v hierarchickém postavení.

Velkoplošná zvláště chráněná území (VZCHÚ):

- Národní park (NP)
- Chráněná krajinná oblast (CHKO)

Maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ):

- Národní přírodní rezervace (NPR)
- Národní přírodní památka (NPP)
- Přírodní rezervace (PR)
- Přírodní památka (PP) [8]

Tab. 1 Počet chráněných území v České republice k 1. 5. 2018. [12]

Kategorie	Počet	Rozloha (ha)	Podíl na území ČR v %
Národní parky	4	119 105	1,51
CHKO	26	1 137 467	14,42
Národní přírodní památky	124	6 593	0,08
Národní přírodní rezervace	109	29 532	0,37
Přírodní památky	1 556	31 943	0,4
Přírodní rezervace	810	42 929	0,54
ZCHÚ celkem	2 629	1 319 425	17,32
Ptačí oblasti	41	703 437	8,91
Evropsky významné lokality	1 112	795 107	10,08
Památné stromy - objekty	5 446		
Památné stromy - jednotlivě	25 079		

3.1 Velkoplošná zvláště chráněná území

Na celém světě stále roste význam zejména velkoplošných chráněných území, jež umožňují uchování nejcennějších částí přírody pro budoucí generace, a tak se stávají jednou z nejprogresivnějších forem ochrany přírodního prostředí. V těchto územích jde především o zachování, případně i rozmnožení nebo obnovení přírodních zdrojů, důležitých pro přímé i nepřímé hospodářské využití, jako je např. biologický genetický fond divokých živočišných a rostlinných druhů, významně ovlivňujících ekologický režim daného území i sousedních krajinných celků. [4]

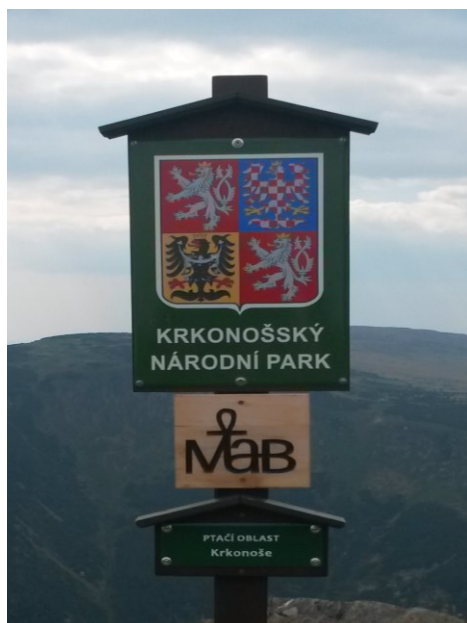
Tato úroveň spojuje kategorie národních parků a chráněných krajinných oblastí. Tyto kategorie, se liší od ostatních chráněných území zejména tím, že jsou v nich sídliště a že se v nich, byť regulovaně, hospodaří. Na jejich území je péče o ně svěřena jejich správám. [13]

3.1.1 Národní parky

Národní park je celosvětově užívaná kategorie. Podle zákona jsou definovány jako „rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou a převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů, jedinečná a významná území v národním či mezinárodním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového.“ Jsou zřizovány zákonem. Na území České republiky existují v současnosti čtyři velkoplošná chráněná území vyhlášená jako národní parky. Jejich celková rozloha je 1195 km². Přehled národních parků v Česku včetně jejich rozlohy a data vyhlášení zachycuje tabulka číslo 2. [8, 12]

Tab. 2 Národní parky v České republice. [12]

Národní park	Datum vyhlášení	Rozloha v km ²
Krkonošský národní park	17. května 1963	363
Národní park Podyjí	20. března 1991	63
Národní park Šumava	20. března 1991	686
Národní park České Švýcarsko	1. ledna 2000	79

Obr. 3 Tabule Krkonošský národní park, Biosférická rezervace a Ptačí oblast Krkonoše.

[65]

3.1.2 Chráněné krajinné oblasti

Jsou zakotveny v systému ochrany přírody na území České republiky už od vyhlášení zákona 40/1956 sb. o státní ochraně přírody jako označení pro velkoplošné chráněné území zpravidla nižšího stupně ochrany, než jaký je pro národní parky.

Zákon charakterizuje CHKO jako rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, případně s dochovanými památkami historického osídlení.

Hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných oblastí.

K bližšímu určení způsobu ochrany přírody chráněných krajinných oblastí se vymezují zpravidla 4 zóny odstupňované ochrany přírody; první zóna má nejpřísnější režim ochrany. Jsou navrženy tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Podrobnější režim zón ochrany přírody chráněných krajinných oblastí upravuje právní předpis, kterým se chráněná krajinná oblast vyhlašuje. [8]

Na území České republiky je v současné době vyhlášeno 26 chráněných krajinných oblastí. Ve Zlínském kraji se nacházejí dvě. [12]

Obr. 4 Tabule Chráněná krajinná oblast a Biosférická rezervace Bílé Karpaty. (foto: L. Kužela)

3.2 Maloplošná zvláště chráněné území

3.2.1 Národní přírodní rezervace

Národní přírodní rezervace je v České republice nejvýznamnější kategorie ochrany maloplošných území. Poskytuje ochranu v mezinárodním nebo národním měřítku unikátním přírodním ekosystémům s vzácnými a ohroženými organismy i anorganickými fenomény. Zákon ji definuje jako „menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku“. Využívání národní přírodní rezervace je možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí. [8]

K lednu 2018 se nachází v České republice 109 národních přírodních rezervací. Ve Zlínském kraji se nachází 6. [12]

Obr. 5 Tabule Národní přírodní rezervace Javorina. (foto: L. Kužela)

3.2.2 Přírodní rezervace

Je chráněné území, které je obdobou národní přírodní rezervace, avšak pouze s regionálním významem. Přírodní rezervace by měly být vyhlášovány primárně pro ochranu menších území, v nichž jde o ochranu vzácného a regionálně významného biotopu, případně o ochranu většího počtu vzácných druhů rostlin nebo živočichů. Dle zákona se jedná o „menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast“. [8]

V ČR s k lednu 2018 nachází 810 přírodních rezervací. Ve Zlínském kraji se nachází 43. [12]

Obr. 6 Tabule přírodní rezervace. (foto: L. Kužela)

3.2.3 Národní přírodní památka

Je dle zákona „přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.“ Mezi národní přírodní památky jsou zařazovány geologické nebo geomorfologické útvary (jeskyně, geologické profily), naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů fauny a flóry v ekosystému, i útvary zformované lidskými aktivitami. Ochrana vylučuje veškeré činnosti, které by mohly objekt či území poškodit nebo zničit. [8]

V současnosti existuje na území ČR 124 území vyhlášených jako národní přírodní památka. Ve Zlínském kraji se nachází pouze dvě. [12]

Obr. 7 Tabule Národní přírodní památka Búrová. (foto: L. Kužela)

3.2.4 Přírodní památka

Přírodní památka je dle zákona „přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.“ [8]

K lednu 2018 se v ČR nachází 1 556 přírodních památek. Ve Zlínském kraji se nachází 164 přírodních památek. [12]

Obr. 8 Tabule přírodní památka. (foto: L. Kužela)

4 CHRÁNĚNÉ CELKY NEPATŘÍCÍ MEZI ZCHÚ

- Památné stromy
- Významné krajinné prvky (VKP)
- Přírodní parky (PřP)
- Přechodně chráněné plochy
- Natura 2000

Památné stromy jsou mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí. Můžou to být dřeviny vynikající svým vzrůstem, věkem, významné krajinné dominanty, zvláště cenné introdukované dřeviny a také dřeviny historicky cenné, které jsou památníky historie, připomínají historické události nebo jsou s nimi spojeny různé pověsti a báje. Velký význam mají nejen jako přírodní hodnota, ale i jako hodnota historická, kulturní a společenská. Především nejstarší stromy jsou i genetickým bohatstvím z důvodu častého pozůstatku původních populací dřevin v přírodě a jsou zdrojem jejich genofondu. Jsou evidovány v Ústředním seznamu ochrany přírody. V terénu jsou vyznačeny tabulemi s malým státním znakem a tabulí s textem památný strom či památné stromy. [19, 20]

V České republice je k 1. 5. 2018 evidováno celkem 5 446 objektů (stromů, skupin, alejí...). Ve Zlínském kraji se nachází 263. [12]

Obr. 9 Tabule památný strom. (foto: L. Kužela)

Významný krajinný prvek je definován jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje orgán ochrany přírody jako např. mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, skalní útvary a další. Registraci významných krajinných prvků provádí pověřené obecní úřady. [8]

Přírodní park je obecně chráněné území, které mohou orgány ochrany přírody zřídit vyhláškou zejména tam, kde je možnost ohrožení krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami a které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu rázu krajiny tohoto území, které není zvláště chráněno. Předchůdcem přírodních parků byly tzv. klidové oblasti, které byly zřizovány pro omezení negativních vlivů na rekreační využívání území mimo sídla. Jejich značení není nijak definováno. V terénu jsou obvykle vyznačeny na přístupových cestách tabulí s názvem a případným logem. [21, 22]

V ČR je jich evidováno 153, ve Zlínském kraji 6. [12]

Obr. 10 Tabule Přírodní park Želechovické paseky. (foto: L. Kužela)

Přechodně chráněná plocha je území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů. Tyto území může vyhlásit orgán ochrany přírody svým rozhodnutím. Tuto plochu lze stanovit též z jiných vážných důvodů, zejména vědeckých, studijních či informačních. Přechodně chráněné plochy jsou vyhlášovány na předem stanovenou dobu, případně na opakované období, např. dobu hnízdění. [8]

4.1 NATURA 2000

Natura 2000 je soustava chráněných území, budovaná v zemích Evropské unie. Tato soustava se v ČR musela vymezit se vstupem do Evropské unie. V současné době je zakotvena v legislativě České republiky. Vytvářejí ji na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitém území. Natura 2000 je již zakotvena v Zákoně České národní rady o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. [3, 8, 23]

Soustava Natura 2000 v současné době pokrývá 19 % rozlohy ČR. [12]

Do soustavy Natura 2000 jsou zařazeny dvě kategorie:

- Ptačí oblasti (PO)
- Evropsky významné lokality (EVL)

Ptačí oblasti jsou vyhlášeny na základě směrnice 2009/147/EHS, o ochraně volně žijících ptáků pro ochranu druhů a jejich stanovišť. Zřizuje je vláda svými nařízeními, bez konzultací s Evropskou komisí, přičemž je možno pro účely zajištění jejich ochrany stanovit činnosti vázané na souhlas orgánu ochrany přírody. Pro ptačí oblasti zajišťuje Ministerstvo životního prostředí v případě potřeby zpracování souhrnů doporučených opatření. [11, 23, 24]

V ČR je vymezeno 41 ptačích oblastí, ve Zlínském kraji 3 – Beskydy, Horní Vsacko a Hostýnské vrchy. [12]

Obr. 11 Tabule Ptačí oblast Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví. (foto: L. Kužela)

Evropsky významné lokality jsou vyhlášovány na základě směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Často se jedná o území, kde se dochovala cenná stanoviště pro vzácný rostlinný či živočišný druh. Předmětem ochrany může být jeden nebo více typů stanovišť pro evropsky významné druhy. Ministerstvo životního prostředí zajišťuje pro všechny evropsky významné lokality zpracování souhrnů doporučených opatření, ve kterých je definovaná vhodná péče pro zachování či dosažení příznivého stavu předmětů ochrany. Vyhlášení evropsky významných lokalit podléhá schvalování Evropskou komisí. [23,25]

V ČR je vymezeno 1 112 evropsky významných lokalit. Ve Zlínském kraji se jich nachází 66. [12]

Obr. 12 Tabule evropsky významná lokalita. (foto: L. Kužela)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ANALÝZA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

Zlínský kraj je jeden ze 14 územně samosprávných celků České republiky. Zahrnuje 4 okresy: Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín. Výměra řešeného území činí cca 3 964 km² (stav k roku 2018). Svou rozlohou je čtvrtým nejmenším krajem v České republice. Zaujímá 5% její plochy. Rozprostírá se ve východní části střední Moravy při hranici se Slovenskou republikou.

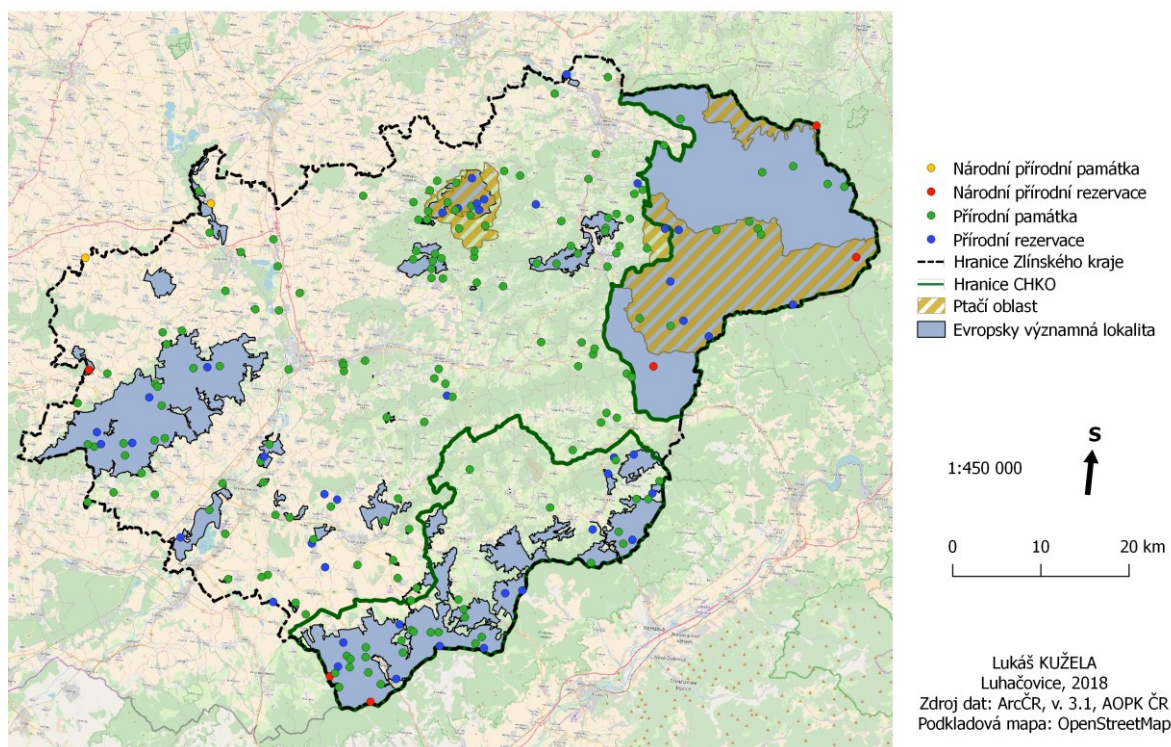
Do území Zlínského kraje zasahují dvě významné velkoplošné chráněné krajinné oblasti CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty, které zaujímají cca 30 % plochy Zlínského kraje. [12, 26]

V současnosti (stav k roku 2018) je na území Zlínského kraje dohromady evidováno 215 maloplošných chráněných území, z toho 2 národní přírodní památky a 6 národních přírodních rezervací. [12]

Tab. 3 Chráněná území ve Zlínském kraji k 1. 5. 2018. [12]

Kategorie	Počet	Rozloha (ha)	Podíl na území kraje v %
Chráněné krajinné oblasti	2	119 414	30,14
Národní přírodní památky	2	29	0,01
Národní přírodní rezervace	6	409	0,1
Přírodní památky	164	964	0,24
Přírodní rezervace	43	1 183	0,3
ZCHÚ celkem	217	120 837	30,79
Ptačí oblasti	3	34 731	8,77
Evropsky významné lokality	66	113 731	28,71
Památné stromy - objekty	241		
Památné stromy - jednotlivě	1 125		
Přírodní parky	9	62 265	15,72

ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ A NATURA 2000 VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Obr. 13 Zvláště chráněná území a soustava NATURA 2000 ve Zlínském kraji. (autor: L. Kužela)

5.1 Geologická charakteristika

Podle geologického členění náleží Zlínský kraj k Západním Karpatům, které vznikly alpiským vrásněním v druhohorách a třetihorách. Zasahuje zde část Západních Karpat, kterou označujeme jako Vnější Západní Karpaty a vněkarpatské postorogenní pánve. Flyšové horniny Vnějších Západních Karpat budují vrchoviny a hornatiny, postorogenní pánve tvoří nížiny a nížinné pahorkatiny. Usazeniny flyšového pásma se vyznačují mnohonásobně opakovaným střídáním jílovců a pískovců, místy s polohami slepenců. Usazování probíhalo za horotvorného neklidu značnou rychlostí a významně se na něm podílely husté bahenní tzv. turbiditní proudy. [6, 37, 38]

5.2 Geomorfologická charakteristika

Zlínský region se vyznačuje rozmanitým povrchem od rovin a nížinných pahorkatin úvalů řeky Moravy až po hornatiny Bílých Karpat a Moravskoslezských Beskyd. Tato geomorfologicky mladá část České republiky náleží převážně do provincie Západní Karpaty a jen menší část na jihozápadu patří k provincii Západopanonská pánve.

Geomorfologická soustava Vnějších Západních Karpat se v regionu dělí do podsoustavy Středomoravských Karpat na západě, Moravsko-slovenských Karpat na jihovýchodě, Západobeskydského podhůří na severozápadě a Západních Beskyd na severovýchodě. Z geomorfologické provincie Panonská pánev zasahuje do popisované oblasti pouze severní výběžek Dolnomoravského úvalu. [6, 37, 38]

Při utváření reliéfu důležitou roli sehrála také rozdílná tvrdost vrstev s jílovcovým a pískovcovým vývojem flyše. Pro Zlínský kraj jsou charakteristické různé široké, většinou dosti členité hřbety, jež jsou vzájemně odděleny údolními vodními toků. Většina těchto údolí respektuje průběh vrás ve směru severovýchod – jihozápad. Tvar údolí je dán geologickou stavbou podloží. Široká údolí vznikla v úsecích s méně odolnými horninami. Úzká údolí s příkrými svahy jsou charakteristické pro toky, které si cestu razí v odolnějších pískovcích. [21]

5.3 Klimatická charakteristika

Základní rysy podnebí Zlínského kraje určuje jeho poloha v mírně vlhkém podnebním pásu, v oblasti na přechodu mezi přímořským a pevninským podnebí s převládajícím západním prouděním vzduchu v teplém pololetí a východním prouděním v chladném pololetí. Klimatické charakteristiky jsou ovlivněny především specifickými přírodními podmínkami regionu. Podnebí regionu charakterizuje protiklad mezi teplými úvaly na západě a chladnějšími horami na východě. Nejvýraznějšími klimatickými činiteli jsou zde: nadmořská výška, členitost georeliéfu, orientace horských hřbetů a půdní kryt. [6, 37, 38]

Podle Quittovi charakteristiky klimatu jsou ve Zlínském kraji zastoupeny všechny tři typy klimatických oblastí. Oba úvaly, Dolnomoravský i Hornomoravský úval leží v teplé klimatické oblasti. Beskydy, východní část Hostýnských vrchů a nejvyšší partie Bílých Karpat se nachází v chladné klimatické oblasti. A všechno mezi tím tj. Bílé Karpaty (mimo nejvyšších vrchů nad 800 m n. m.), Chřiby, Litenčická pahorkatina a Vizovická vrchovina se nachází v oblasti mírně teplé.

Nejvyšší průměrné roční teploty vzduchu ve Zlínském kraji byly naměřeny v Dolnomoravském a Hornomoravském úvalu, kolem 8,5 až 9,5 °C. V nadmořské výšce 700m již klesá průměrná roční teplota vzduchu výrazně pod 6,0 °C.

Roční srážkové úhrny se pohybují v úvalech v rozmezí 587-597 mm. A ve vrcholových částech Beskyd více než 920 mm srážek. [6, 36]

5.4 Hydrologická charakteristika

Zlínský region náleží převážnou většinou území ke střední části povodí řeky Moravy, která odvádí vody do Dunaje, patří do úmoří Černého moře. Okrajová část kraje (323km²) u hranic se Slovenskou republikou přísluší do povodí Váhu, ten odtéká do Dunaje, tudíž patří také k úmoří Černého moře. Nejvýznamnějšími vodními toky kraje jsou Morava, Haná, Bečva, která vzniká soutokem Vsetínské a Rožnovské Bečvy, Bystřička, Rusava, Dřevnice, Olšava, Velička a Vlára.

Koryta všech větších řek na území regionu byla v minulosti upravována, tj. zejména napřímována a zahlubována. Největší úpravy proběhly na korytu řeky Moravy. V údolní nivě řeky Moravy jsou četné zbytky starých říčních meandrů, které byly odděleny při úpravách koryta tohoto toku. Dalšími uměle vytvořenými vodními útvary jsou těžební jámy vyhloubené při těžbě štěrkopísků a zatopené vodou, která se do nich dostává převážně infiltrací z okolního území.

Ve Zlínském regionu je devět přehradních nádrží. Nejstarší z nich je přehrada Bystřička, která byla uvedena do provozu v roce 1912. Největší a nejmladší nádrží jsou Slušovice. Údolní nádrž Luhačovice patří mezi nejnavštěvovanější, ta byla vybudována jako retenční nádrž na ochranu luhačovických lázní. Velká část nádrží slouží k akumulaci pitné vody. Nyní se chystá výstavba vodního díla Vlachovice, u stejnojmenné obce, které by mohlo dle plánů být vybudováno v roce 2028.

Nejvyšší průměrné měsíční průtoky v tocích Zlínského kraje jsou v jarním období a nejnižší v letních měsících. [6, 27, 34]

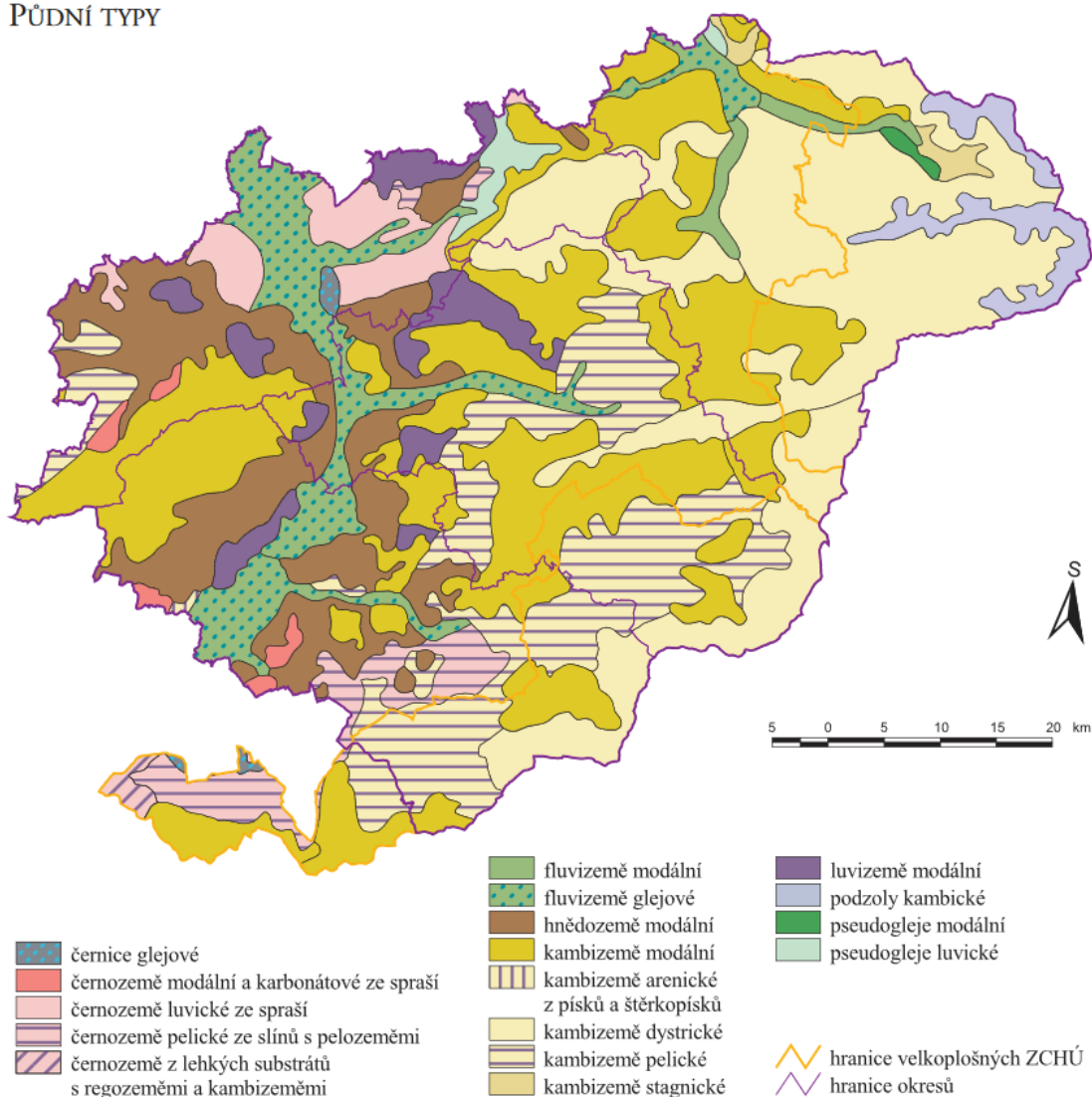
5.5 Pedologická charakteristika

Převládajícím půdním typem v kraji jsou kambizemě. Se stoupající nadmořskou výškou se zvyšuje i její kyselost. V nižších polohách, kde se vyskytují sprašové hlíny, se objevují místy hnědozemě. Ve sprašových oblastech jsou místy vyvinuty černozemě na spraši. Především podél řeky Moravy se vyskytují fluvisoly. Nejčastěji jsou oglejené, místy přecházejí k hnědozemím a černozemím. Ve vrcholových partiích Moravskoslezských Beskyd a Javorníků se vyvinuly podzoly.

Půdy na Zlínsku jsou ohrožovány jak vodní, tak větrnou erozí. Větrná eroze je rozšířena především na úpatí Bílých Karpat v Hlucké pahorkatině, kde vznikají při jihovýchodním proudění kvůli fénovému efektu padavé větry. [6, 21, 38]

Podle využití půdy z celkové výměry Zlínského kraje zaujímá téměř 50% zemědělská půda a 40% lesní půda. Nejvíce zemědělské půdy má okres Uherské Hradiště (58% výměry okresu), zcela opačné postavení má okres Vsetín, kde naopak téměř 55% celkové výměry okresu zabírá lesní půda. [28]

PŮDNÍ TYPY

Obr. 14 Půdní typy Zlínského kraje [6]

5.6 Flóra

Pestrost vegetace Zlínského kraje je dána jeho geografickou polohou na pomezí dvou fyto geografických jednotek. Od jihu sem proniká severozápadní cíp Panonské oblasti, na něž je vázána teplomilná flóra a vegetace. Tuto část lze přiřadit k termofytiku. Pro tuto jednotku jsou charakteristické zejména teplomilné doubravy a dubohabřiny a různé typy teplomilné vegetace. V širokých plochých nivách se vyskytují zbytky kdysi rozsáhlých

lužních lesů, zaplavovaných luk, porostů vysokých ostřic a rákosin. Vyšší pahorkatiny a vrchoviny regionu zabírá Karpatské mezofytikum. V nižších polohách se tu setkáváme s karpatským typem ostřicových dubohabřin, výše je nahrazují bučiny. Po jejich odlesnění vznikla druhově pestrá vegetace karpatských luk a pastvin s typickými lučnými mokřady a prameništi. Nejpestřejší květenu najdeme v CHKO Bílé Karpaty, kde se vyskytuje celá řada prvků s izolovanými lokalitami výskytu. Do malé části na východě regionu ve vyšších polohách Javorníků a Beskyd zasahuje Karpatské oreofytikum. Typickou vegetací jsou horské květnaté bučiny, které na chudších substrátech doplňují acidofilní bučiny, v nejvyšších polohách se objevují i smrkové bučiny. [6, 21, 38]

5.7 Fauna

Fauna Zlínského kraje náleží naprostou většinou biogeografické provincii karpatské. Pouze jihozápadní část regionu náleží k podprovincii panonské. Do regionu však touto oblastí pronikají teplomilné druhy. Migrace teplomilných druhů nabývá na intenzitě i díky přibývajícimu oteplování. Tyto druhy se šíří především na svahy Bílých Karpat nebo do jižních částí Chřibů. Většina fauny karpatské podprovincie regionu patří k běžným střeoevropským formám pahorkatinné, podhorské až horské fauny. Charakteristické pro tento region je zatoulávání velkých šelem ze Slovenské republiky. Fauna nivních společenstev při řece Moravě a přilehlých tůních je ochuzena dlouhodobou regulací, špatnou kvalitou vody v toku a rybářským obhospodařováním.

[6, 38, 39]

6 CHKO BÍLÉ KARPATY

Pohoří Bílé Karpaty se rozkládá na moravsko-slovenském pomezí. Dne 3. 11. 1980 zde byla na výměře 747 km² vyhlášena CHKO Bílé Karpaty. Na slovenské straně na ni navazuje o rok starší CHKO Biele Karpaty o výměře 435km². Význam CHKO Bílé Karpaty byl zdůrazněn jejím vyhlášením biosférickou rezervací, ke kterému došlo v roce 1996. V CHKO Bílé Karpaty se nachází celkem 52 maloplošných ZCHÚ, které procentuálně zabírají cca. 1,84% plochy CHKO. Většina těchto MZCHÚ je lučního charakteru. 8 z nich jsou lesního charakteru. [12, 29]

Pro západní část CHKO jsou typické rozsáhlé komplexy květnatých luk s rozptýlenými solitérními stromy. Střední část území CHKO v širším okolí Starého Hrozenkova se nazývá Moravské Kopanice, jejichž současný vzhled vznikl v období valašské kolonizace v 17. - 18. století, vyznačující se roztroušenou zástavbou, střídáním zalesněných a bezlesých ploch s mozaikovitou strukturou sušších míst, mokřadů, drobných lesíků, křovin a malých políček. Severovýchodní část v okolí Valašských Klobouk a Brumova patří k Valašsku a krajina zde již připomíná Javorníky, které na Bílé Karpaty bezprostředně navazují. [6, 30]

6.1 Geologická charakteristika

Z geologického hlediska patří Bílé Karpaty k vnějším Západním Karpatům. Jsou výsledkem horotvorných pohybů v třetihorách, kdy byly vyvrátněny také Alpy a celý Karpatský oblouk. Na jejich geologické stavbě se podílí flyšové pásmo, bradlové pásmo a vídeňská pánev. Převážně jsou tvořeny flyšovými horninami magurského příkrovu. Magurský flyš je tvořen mořskými sedimenty křídly a starších třetihor. Flyš je složen z mnohonásobně střídajících se různých usazených hornin – v Bílých Karpatech zejména pískovců, jílovců a občas slínovců – ve vrstvách silných od několika centimetrů až do několika metrů. Tyto sedimenty často obsahují značný podíl uhličitanu vápenatého a to v podobě vápnitého tmelu nebo žilek zaplňujících staré trhliny. Projevuje se to především v četných usazeninách pěnovců v prameništích. Komplexy flyšových hornin jsou v širším okolí Komně, v místech nezdenického zlomového systému, prostoupeny vyvřelinami, především v podobě andezitů, bazaltů a jiných sopečných hornin, prorážející pískovce a jílovce magurského flyše. Na jihozápadě v okolí Strážnice zasahuje území CHKO do vídeňské pánve, kterou vyplňují sedimenty z mladších třetihor. [29, 30, 31]

6.2 Geomorfologická charakteristika

CHKO Bílé Karpaty zasahují do dvou orografických celků, a to Dolnomoravský úval a Bílé Karpaty. Většina území náleží ke geomorfologické provincii Západní Karpaty, podsoustavy Moravsko-Slovenské Karpaty. Jde o protáhlé pohraniční pohoří sahající od Skalice a Strážnice na jihozápadě k Lyskému průsmyku na severovýchodě. Státní hranice probíhá zhruba po hřbetu. Nejvyšším bodem pohoří i CHKO je Velká Javořina (970m n. m.) nacházející se přímo na hraničním hřebeni, nejnižším bodem CHKO je obec Petrov (170m n. m.), která leží v Dolnomoravském úvalu. Dalšími vrchy Bílých Karpat jsou Velký Lopeník (911m n. m.), Javorník (782 m n. m.) a Průklesy (836 m n. m.). Celkový reliéf Bílých Karpat do značné míry odráží odlišnou odolnost různých flyšových vrstev. Z odolnějších pískovců jsou vybudovány horské partie. V místech s méně odolnými horninami jsou převážně mírné, dlouhé svahy a oblé hřbety. Výrazným znakem bělokarpatského reliéfu je zpravidla bystřinný charakter toků se značným spádem. Odnosové síly, především vodní eroze jsou hlavním činitelem, který vytvořil a vytváří dnešní vzhled pohoří. Vodní eroze způsobuje četné erozní rýhy a strže. Charakteristickým jevem v místech měkčích hornin zejména na jílovcích jsou svahové sesuvy. Rozhraní plastických a nasákavých vrstev působí jako kluzná plocha. Tyto sesuvy vedou k utváření terénních nerovností a zpravidla se při nich odkrývá matečná hornina. Největší zmapovaná svahová deformace je vytvořena v rozsahu celého západního svahu Velkého Lopeníku nad údolím potoka Hrubár. Sesuvné území má délku až kolem 3,5 km, šířku 3,1 km a výškové rozpětí dosahuje až 550 m. [29, 30, 32]

6.3 Klimatická charakteristika

Území leží v oblasti na přechodu mezi přímořským a pevninským podnebím. Dle Quittovi charakteristiky klimatu jej lze rozčlenit na tři hlavní klimatické oblasti. Převážná část náleží do mírně teplé oblasti. Vrcholové části hřbetů s nadmořskou výškou nad 800m jsou řazeny do chladné klimatické oblasti. Naopak nejnižší polohy v dolnomoravském úvalu spadají do teplé klimatické oblasti. Hlavní srážkové maximum je zde v létě, převážně v červenci, minimum pak v zimě. Zatímco v nejnižších polohách dosahují roční srážkové úhrny necelých 600 mm, ve vrcholových částech pohoří je to více než 920 mm. Proměnlivost srážkových úhrnů mezi jednotlivými roky je značná. Rychlost a směr větru významně závisí na místní morfologii terénu a na výšce nad zemským povrchem. Vrcholky Bílých Karpat jsou charakterizovány v ročním průměru převládajícím

severovýchodním prouděním, jehož četnost se zvyšuje v letním období. Při jihovýchodním až jižním proudění se na moravské straně pohoří může projevit sestupné proudění, vznikající v důsledku tzv. fénového efektu vzduchu překonávajícím pohoří. Tyto suché a teplé padavé větry způsobují silnou větrnou erozi. Tato eroze je vážným problémem především na zemědělské půdě v Hlucké pahorkatině. [6, 30, 31, 36]

6.4 Hydrologická charakteristika

Bílé Karpaty odvodňuje z moravské strany řeka Morava, ze slovenské strany řeka Váh. Obě tyto řeky patří k úmoří Černého moře. Rozvodnice těchto povodí jde zpravidla po hřebenu Bílých Karpat, až na pár výjimek tvořených několika toky, které prořizly tzv. zpětnou erozí hlavní hřeben a odvádějí vody z původního povodí Moravy do povodí řeky Váhu (Vlára, Drietomica, Hrubár-Bošačka, Klanečnica a Teplica). Pro flyšové pásmo je charakteristický celkový nedostatek podzemní vody. V CHKO Bílé Karpaty se na řadě míst vyskytují minerální prameny, jejichž vznik souvisí s vulkanickou činností ve třetihorách. Nejproslulejší jsou hydrogenuhličitano-chloridové minerální vody v luhačovické pramenné oblasti, kde došlo na zlomových liniích k proplynění naftových vod hlubinným oxidem uhličitým, vzácně i sirovodíkem. Každodenně zde vytéká 300 000 litrů kyselek, které obsahují 1800 kg minerálií. Nejznámějším zdejším pramenem je Vincentka, která má zvýšený obsah kyseliny borité, iontů fluoru a barya. [30, 31]

6.5 Pedologická charakteristika

Převažujícím půdním typem Bílých Karpat jsou nepřilíš úrodné kambizemě. Zatímco pro jihozápadní část jsou charakteristické mezotrofní kambizemě na vápnitém podloží, ve vrcholových partiích karpatského hřebene a v severovýchodní části jsou typické oligotrofní kambizemě na kyselých substrátech. Půdy černozemního typu se vyskytují pouze okrajově v Dolnomoravském úvalu. Navazují na ně kambizemě a typické pararendziny. Údolní nivy vodních toků pokrývají fluvizemě, které ve středních polohách přecházejí do fluvizemí glejových a ve vyšších polohách do glejů. Ty dominují také kolem četných pramenišť. Glejovým procesem je ostatně ovlivněna i část převládajících hnědozemí. Na svazích se objevují slabě vyvinuté půdy. [30]

6.6 Využití krajiny

Území oblasti CHKO je asi z 45% pokryto lesy, které pokrývají především vyšší polohy. Člověk tuto krajinu kultivoval již odedávna a z velké části lesy odstranil. Význam měla především tzv. valašská kolonizace, pro kterou je typické pastevectví ve vyšších polohách. Přes 54% z celkové výměry lesů zabírají lesy listnaté. Smrčiny jsou zastoupeny 30%. Převážně v lesních komplexech či na jejich okrajích se nacházejí porosty křovin a rozptýlené zeleně. Na loukách a pastvinách je zde vysoký podíl nelesní zeleně, takže místy má krajina ráz takové moravské savany. Tato místa vznikly v důsledku hospodářské činnosti jednotlivých zemědělců. Osamocené stromy kromě svého hospodářského významu pomáhají udržet stabilitu svahů a brání rozvoji sesuvů. Zemědělsky využívané plochy zabírají zhruba jednu třetinu území. Z toho trvalé travní porosty asi 5%. Nejrozsáhlejší komplexy luk se nacházejí v jihozápadní části mezi Radějovem a Horním Němčím. Orná půda zabírá téměř třetinu území a nachází se především v nižších polohách. Typickým prvkem krajiny Bílých Karpat jsou ovocné sady, které jsou roztroušeny v okolí obcí i samot. Pro Bílé Karpaty je typické kopaničářské osídlení a obhospodařování vyšších poloh. Jde o oblast, kde nevznikaly větší sídelní útvary s převahou rozptýlené zástavby. [29, 30]

6.7 Flora

Nejcharakterističtějším vegetačním typem jsou bučiny, jejichž bylinné patro je tvořeno některými významnými západokarpatskými druhy jako je např. hvězdnatec čemeřicový a ve vyšších polohách kyčelnice žláznatá. V nižších polohách převládají doubravy, dubohabřiny a význačná teplomilná společenstva. Z botanického hlediska jsou dnes nejvýznamnější tzv. bělokarpatské orchidejové louky, které jsou podmíněné historickou činností člověka. Jsou to rozsáhlé luční komplexy v jihozápadní části CHKO s bohatstvím rozptýlené zeleně, využívané v minulosti jako jednosečné louky. Celek působí dojmem pečlivě ošetřovaného parku, jemuž vévodí solitérní stromy. Nejvýznamnější skupinou rostlin, jsou zástupci čeledi vstavačovitých, tedy evropských orchidejí. Je zde registrováno přes 20 druhů divoce rostoucích orchidejí. K nim patří nejvzácnější dnes již kriticky ohrožený tořič čmelákovitý, silně ohrožený rudohlávek jehlancovitý, tořič včelonosný, vstavač vojenský, vstavač osmahlý, vstavač trojzubý a celá řada dalších, včetně poměrně dosud hojných hlavinky horské. Z ostatních vzácných, chráněných či kriticky ohrožených

druhů rostlin zde roste všivec statný, kýchavice černá, rozrazil pochybný, srpice karbincolistá, šafrán bělokvěťý, lilie cibulkonosná a mnohé další.

Bílé Karpaty představují z hlediska vstavačovitých jakousi genetickou banku, jež patří k největším ve střední Evropě. Jsou velmi citlivé na změny přírodního prostředí, a proto se staly v podmínkách intenzivního zemědělství a různých zásahů do krajiny vyhynulé a některé kriticky ohrožené. Orchideje mizí z hnojených luk, intenzivních pastvin nebo z odvodňovaných mokřadů. V rámci péče o toto území je velká pozornost věnována tradičnímu obhospodařování, především v přírodních rezervacích. Některé druhy orchidejí zde dokonce mají své ojedinělé lokality v České republice nebo v celé střední Evropě. Orchideje jsou rostliny neschopné silnější konkurence vůči ostatním druhům. Většina druhů orchidejí existuje pouze díky symbióze s myceliem hub (orchideoidní mykorhíza). [29, 30, 31, 40]

6.8 Fauna

Fauna Bílých Karpat je neobyčejně pestrá nejen z důvodu geografické polohy, na nejzápadnějším konci karpatského oblouku a pomezí Panonské oblasti, ale i pestré mozaiky rostlinných společenstev. Migrace jednotlivých druhů jak ze západu, tak od východu se o horský masiv zarážejí a zpomalují. Horské prvky pronikají dále od severovýchodu z bezprostředně navazujících se Javorníků. Díky květnatým loukám, které jsou protkány křovinatými hrázemi a soliterními duby se zde nacházejí poslední hojná útočiště spoustě druhům hmyzu, především motýlům, kterých v posledních letech opět přibývá např. otakárek fenyklový, jasoň dymnivkový, perleťovec kopřivový, žluťásek barvoměnný, přástevník angreštový. Mezi brouky jsou zde nejpočetnější stěvlíkovití. Velmi vzácně se zde vyskytuje tesařík alpský, který je vázán na staré bukové porosty. Pro výskyt ryb má zde většina vodních toků pstruhový charakter. Nejrozšířenější druhy je zde pstruh potoční i duhový a siven. Objevuje se zde střevle potoční, mřenka mramorová, hrouzek obecný, okoun říční, jelec tloušť, cejn malý i velký a další. K nejtýpovějším obojživelníkům patří mlok skvrnitý, dále čolek obecný, velký a horský. Hojný výskyt je zde kuňky žlutobřiché a ropuchy obecné. Ropucha zelená je poměrně vzácným druhem. Hojně rozšířená je zde ještěrka obecná. Ještěrky živorodá a zelená se zde nacházejí velmi vzácně. Dále jsou to z plazů slepýš křehký, užovka stromová, užovka hladká, obojková a podplamatá, velmi vzácně se zde vyskytuje i zmije obecná. Lesy, háje i křoviny osidlují početné druhy ptáků, bylo zde evidováno 213 druhů ptáků. Četně se zde vyskytují se

dravci, k méně hojným patří sova pálená a jestřáb lesní. Můžeme zde spatřit strakapoudy a s trochou štěstí i dudka chocholatého, sýčka obecného a vzácně čápa černého a krkavce velkého. Ze vzácných savců byli občas pozorováni medvěd hnědý, vydra říční, rys ostrovid a kočka divoká. [31]

Obr. 15 Krajinný ráz Bílých Karpat. (foto: L. Kužela)

7 CHKO BESKYDY

Rozlohou největší chráněné území v České republice zabírající 1 160 km². Bylo vyhlášeno 5. 3. 1973. CHKO Beskydy bylo vyhlášeno z důvodu jeho výjimečné přírodní hodnoty, zachovalým horským pralesovitým porostům poskytujících místo pro život vzácným karpatským živočichům a rostlinám, lučním společenstvům, s bohatou biodiverzitou, unikátním povrchovým i podzemním pseudokrasovým jevům a rovněž také kvůli jedinečnému krajinnému rázu s významnou estetickou hodnotou vzniklou díky historickému obhospodařování člověka na tomto území. CHKO se rozprostírá ve Zlínském a Moravskoslezském kraji při hranicích se Slovenskou republikou. Na slovenském území na tuto chráněnou oblast navazuje CHKO Kysuce. Hranice mezi Zlínským krajem a krajem Moravskoslezským rozděluje CHKO zhruba na dvě poloviny. Vzhledem k zaměření této práce na Zlínský kraj je zde charakteristika cílena především na zlínskou část CHKO. Hranice kraje prochází za městem Valašské Meziříčí po hřebeni od vrcholu Huštýn (747 m n. m.) na Kyčeru (875 m. n. m) přes vrchol Radhošť (1129 m n. m.), oblíbeným turistickým místem Pustevny, Tanečnici (1084 m n. m.), Vysokou (1024 m n. m.) až po hraniční vrchol Trojačka (938 m n. m.) 500m jižně od sedla Bumbálka. [5, 29]

V CHKO Beskydy se nachází 60 maloplošných zvláště chráněných území (7 národních přírodních rezervací, 28 přírodních rezervací a 25 přírodních památek). Beskydy jsou součástí NATURA 2000. Území CHKO Beskydy je překryto stejnojmennou evropsky významnou lokalitou. Jsou zde vyhlášeny dvě významné ptačí oblasti – Ptačí oblast Beskydy a Ptačí oblast Horní Vsacko. [12]

Na území Zlínského kraje se v CHKO Beskydy nachází 20 maloplošných ZCHÚ (3 národní přírodní rezervace, 12 přírodních památek a 5 přírodních rezervací). [12]

7.1 Geologická charakteristika

Beskydy tvoří západní část Karpatské soustavy, jež je geologicky mladým pásemným pohořím, které vzniklo působením několika fází tzv. alpinského vrásnění z usazenin moře koncem druhohor a ve třetihorách. Z hlediska složení a tektonické stavby náleží Beskydy do flyšového pásma Vnějších Západních Karpat. Tektonická stavba flyšových Karpat je výsledkem horotvorných pohybů druhé fáze alpinského vrásnění, při nichž došlo k vyzdvižení flyšových usazenin, takže vznikla charakteristická příkrovová stavba podloží. Celé území oblasti je vlivem snadného zvětrání hornin skalního podkladu a v důsledku

naklonění souvrství značně náchylné k tvorbě strží a zejména sesuvů, které jsou především ve valašské části velmi hojné. V popisované oblasti vystupují souvrství příkrovů slezského, magurského a podslezského. [4, 5, 33]

7.2 Geomorfologická charakteristika

Nejvyšším bodem CHKO je Lysá hora (1323 m n. m.), která je zároveň i nejvyšším vrcholem Karpat v ČR. Na území Zlínského kraje je to vrchol Čertův Mlýn (1205 m n. m.). A naopak nejnižším místem je údolí Rožnovské Bečvy u Zubří (350 m n. m.). CHKO Beskydy zaujímá téměř celé území Moravskoslezských Beskyd, podstatnou část Vsetínských vrchů, moravskou část Javorníků, Jablunkovskou a Rožnovskou brázdu a Podbeskydskou pahorkatinu.

Významným geomorfologickým prvkem je zdejší pseudokras. Jde o jevy obdobné krasovým vzniklé v nekrasových horninách, ve zdejších případech v pískovcích. Patří zde Radhošťské či Kněhyňské důry, jeskyně Cyrilka na Pustevnách či hluboké zářezy a pukliny se vstupy do podzemí na hřebeni Radhošť – Pustevny. Tyto trhliny či dutiny a v některých případech i rozměrné podzemní prostory vznikly roztrháním bloků godulských pískovců, popřípadě jejich rozjžděním po jílovcových vrstvách. Jeskyně Cyrilka na Pustevnách je s délkou 370 m nejdelší pseudokrasová jeskyně v ČR a propastovitá Kněhyňská jeskyně s hloubkou 57m je nejhlubší jeskyně ve Vnějších Západních Karpatech. Beskydský pseudokras patří v pískovcích k největším i v celosvětovém měřítku. [5, 8, 33]

7.3 Klimatická charakteristika

Podnebí Beskyd určuje jejich poloha v centru Evropy, kde se střetávají vlivy klimatu kontinentálního a oceánického. Podle Quittovi charakteristiky klimatu většina území náleží do kategorie oblastí chladných, pouze malá část území na severovýchodním okraji a nižší polohy Valašska do okrsků mírně teplé oblasti. Nejnižší průměrnou roční teplotu má Lysá Hora – 2,6°C, nejnižší polohy na jihu oblasti mají průměr okolo 7°C. Celá oblast je hojně bohatá na srážky, při čemž např. Lysá hora s průměrnou hodnotou 1 532 mm za rok patří k srážkově nejbohatším místům České republiky vůbec. Beskydy se rovněž řadí k místům s nejbohatší sněhovou pokrývkou, jejíž souvislá vrstva se na hřebenech drží 150 – 180 dní. Proudění vzduchu je výrazně modifikováno morfologií terénu: v severní části převládají severo-jihní větry, na Valašsku větry ve směru východ-západ. Typickým beskydským

jevem je teplotní inverze, vznikající akumulací těžšího chladného vzduchu v údolích a kotlinách provázené inverzní oblačností. [4, 5, 33]

7.4 Hydrologická charakteristika

Beskydy jsou významným prameništěm řady toků. Pro svůj vodohospodářský význam je celé území chráněno na základě nařízení vlády ČSR č. 40/1978 jako chráněná oblast přirozené akumulace vod. Pohořím probíhá hlavní evropské rozvodí. Rozvodnice mezi a Černým a Baltským mořem se téměř shoduje s hranicemi krajů Zlínským a Moravskoslezským. Zlínská část Beskyd patří k úmoří moře Černého, část moravskoslezská patří k úmoří moře Baltského. Pravidelné povodně se dostavují na jaře a jejich zdrojem je hlavně tání sněhu. Z důvodu zaměření této práce na území Zlínského kraje, uvedu pouze dominantní toky nacházející se v této části CHKO. Toto území je odvodňováno řekou Bečvou, která vzniká u Valašského Meziříčí soutokem Bečvy Vsetínské a Bečvy Rožnovské. Vsetínská Bečva s délkou toku 59 km a plochou povodí 734 km² tvoří horopisnou hranici mezi Vsetínskými vrchy a Javorníky, jejím významným pravostranným přítokem je řeka Bystřice. Druhá zdrojnice, Bečva Rožnovská, je menší, dlouhá 36 km s plochou povodí 254 km². Její široké údolí, zvané Rožnovská brázda, odděluje Vsetínské vrchy od severněji položené Radhošťské hornatiny. Řeka Bečva tvoří levostranný přítok řeky Moravy.

Území CHKO Beskydy je celkově velmi chudé na podzemní vody z důvodu nepříznivých podmínek málo propustných hornin karpatského flyše pro oběh podzemních vod, i proto bylo na území CHKO postaveno několik přehrad, z nich největší a nejznámější je vodní nádrž Šance na řece Ostravici, ve Zlínském kraji se nachází vodní nádrž Bystřička, která ale leží až při hranici s CHKO, dále se zde například i nachází vodní nádrž Karolinka. [4, 8, 33]

7.5 Pedologická charakteristika

Půdní pokryv CHKO odpovídá převážně hornatému povrchu, rostlinnému pokryvu a klimatickým podmínkám. Z pedologického hlediska se Západní Beskydy řadí do regionu kambizemí silně kyselých a regionu horských podzolů a podzolů kambizemních. Podzol kambizemní vznikl na svahovinách odvápněných flyšových břidlic většinou pod smrkovými monokulturami ve vrcholových partiích severovýchodní a východní části. Tam, kde nezvětralé břidlice leží mělce pod povrchem, vznikly četné okrsky kambických

rankerů. V nižších partiích navazují na podzoly velké celky kyselé kambizemě dystrické. Ty se lokálně střídají s kryptopodzoly. Půdy glejové nalezneme kolem četných pramenišť v okolí nejvyšších vrchů, gleje se nachází také podél zdejších vodních toků. Nivy větších řek a potoků lemuje fluvizem typická. [33]

7.6 Využití krajiny

Oblast bývá zasažena řadou negativních činitelů, jako jsou větrné polomy a kalamitní výskyty hmyzích škůdců v lesích, které v kombinaci s nepříznivými klimatickými podmínkami a zejména s dlouhodobým negativním vlivem imisí působí značné škody na přírodním prostředí celého území. Při utváření beskydské krajiny se výrazně projevil vliv jejího osídlení a využívání. Zvláště významně se projevil vliv středověké valašské kolonizace s pasekářským způsobem hospodaření, v jehož důsledku došlo k vytvoření hodnotné a esteticky vyvážené kulturní krajiny s roztroušenými staveními a drobnými políčky lemovanými hromadami sesbíraného kamení, kterou vhodně dotváří i rázovitá valašská architektura. [5, 33]

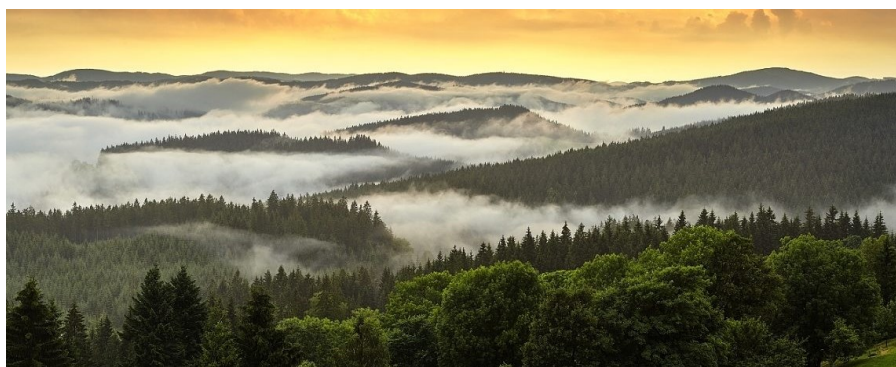
7.7 Flora

Vegetační pokryv CHKO Beskydy je výsledkem dlouhodobého působení jak místního prostředí a konkrétního stanoviště, tak i historického vývoje. Toto území bylo původně pokryto rozsáhlými lesy, v nižších a středních polohách listnatými a smíšenými, v nejvyšších polohách se vyskytovaly karpatské smrčiny. Dodnes zaujímají lesy dominantní postavení v oblasti, neboť pokrývají asi 70% jejího území. Jejich druhová skladba je však vlivem člověka značně pozmeněna takovým způsobem, že původní smíšené porosty byly většinou nahrazeny smrkovými monokulturami. Pouze místně v některých rezervacích se zachovaly lokality s původním složením lesních porostů a přirozenými společenstvy rostlin a živočichů. Na náplavech okolo potoků a říček se rozkládají lužní lesy a olšiny. Od rovin až do vyšších poloh se vyskytují květnaté bučiny s kyčelnicí devítilistou. Ve vyšších polohách je nahrazují bučiny s kyčelnicí žláznatou, které mají chudší bylinné patro. V horských polohách se vyskytují smrkové bučiny a nejvyšší vrcholy Beskyd pokrývají horské klimaxové smrčiny poměrně chudé na bylinné patro. V některých místech však tvoří rozsáhlé porosty borůvka brusnice. Samotné lesy, ale zejména jejich okraje jsou rájem houbařů. Cílem ochrany je snížit zastoupení nepůvodních smrkových monokultur ve prospěch stanoviště původních dřevin. Nelesní vegetace je zde

tvořena lučními, pastevními a mokřadními společenstvy. Nejrozšířenějším typem zde bývaly pastviny, ale pasterectví zde zažívá úpadek a tyto pozemky jsou zpravidla zalesňovány nebo přetvářeny na louky. Na území CHKO jsou rozlišovány dvě fytogeografické oblasti: Karpatské mezofytikum a Karpatské oreofytikum. Vyskytuje se zde řada karpatských prvků. [4, 33]

7.8 Fauna

Složení fauny je dosti pestré. V původních porostech se zachovala řada endemitů. Z bezobratlých jsou to zejména pavouci, sekáči a brouci. Udržely se i populace nenáročných horských plžů, například typická modranka karpatská. Na území CHKO je uváděno 35 druhů ryb. Z ochránářského hlediska zasluží pozornost především karpatské endemity jako je vranka pruhoploutvá, hrouzek kesslerův a sekavec písčinný. Kolem vodních toků se zde z ptactva nachází skorec vodní, kulík říční i ledňáček říční. Z obojživelníků je typický a hojný skokan hnědý a čolek horský, vzácný je karpatský endemit čolek karpatský. Hojný je i výskyt netopýrů. Z ptáků jsou četní dravci a sovy. Ze vzácnějších druhů ptactva lze pozorovat drozda kolohřívce, datlíka tříprstého, strakapouda bělohřbetého a kulíška nejmenšího. Poměrně hojný byl i tetřev hlušec, dnes jsou jeho stavy však postupně nižší a z některých lokalit vymizel úplně. Velmi vzácně se vyskytuje tetřev obecný, hojnější je jeřábek lesní. Vzácná je vydra říční, která čítá populaci cca 20 jedinců a navazuje na populace v Polsku a na Slovensku. Velké šelmy jako medvěd hnědý, rys ostrovid a vlk, byly koncem 19. století prakticky vyhubeny. Jejich populace se zde znovu vrací díky migraci ze Slovenska. Je zde zaznamenán pravidelný výskyt kolem 10-12 rysů. Medvěd a vlk jsou zde vzácnější, kteří tady žijí v počtu několika málo jedinců. Velkou hrozbou pro tyto šelmy je stále riziko pytláctví a automobilová doprava, která ohrožuje zejména mladá, nezkušená zvířata. [4, 33, 41, 42]

Obr. 16 Krajinový ráz Beskyd. [67]

8 VYBRANÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Z kapacitních důvodů zde uvedu tři maloplošné zvláště chráněné území a přírodní park Vizovické vrchy, kvůli jejich poloze v nejbližší vzdálenosti od navrhované lokality, o které pojednává další kapitola.

8.1 Přírodní památka Čertův kámen

Předmětem ochrany je zde skalní útvar v lesním porostu, nacházející se asi 800m jižně od obce Provodov, na protější straně údolí Ludkovického potoka od mnou navrhovaného území, na severovýchodním ukončení hřbetu kopce jménem Rýsov (542 m n. m.). Území bylo vyhlášené chráněným v roce 1991. Celková výměra chráněného území je 1,9 ha. Čertův kámen má podobu protáhlého skalního útvaru, jehož délka je 16 m a na nejvyšší stěně má výšku 10,5 m. Tímto skalním útvarem končí celkové pozvolné klesání hřbetu Rýsova, poté nastává prudší pokles. Do současné podoby byl tento skalní útvar vytvářen hlavně mrazovým zvětráváním podle podélných a příčných puklin i mezi vrstevními plochy. Tyto pukliny umožnily další zvětrávání v podobě chemického a mechanického do detailního vymodelování. Těmito pochody se na skalách vytvořili dutiny typu tafoni, žlábkové škrapy a skalní mísy. Skalní útvar Čertův kámen byl historicky začleněn do systému středověkého opevnění, které vzniklo ve 13. století a bylo zničeno na počátku 14. století. Z této doby zůstaly na východní stěně skalního útvaru vysekané čtvercové otvory pro usazení konců trámů. Tento skalní útvar je izolovaným výchozem mocných strmě ukloněných lavic pískovce přecházejícího až do slepence luhačovických vrstev račanské jednotky magurského flyše. Lesním porostem v okolí je hospodářský listnatý les, karpatská dubohabřina, v níž dominuje dub zimní a buk lesní. Přimísena je bříza bělokorá a habr obecný. Na úpatí skal roste několik borovic lesních.

Ohrožení této památky spočívá v turistické návštěvnosti a s tím spojeným sešlapem blízkého okolí. S návštěvností je zde i hrozba znečištění drobnými odpadky a rytí do zdejších skal a stromů. Také díky prudkému svahu, ve kterém je tento skalní útvar umístěn je zde i riziko eroze. [6, 21]

Obr. 17 Přírodní památka Čertův Kámen. (foto: L. Kužela)

8.2 Přírodní památka Na Želechovických pasekách

Nachází se 3 km jihovýchodně od obce Želechovice nad Dřevnicí, po levé straně silnice do Provodova. Území bylo vyhlášeno za chráněné již v roce 1949, jako první chráněné území v okrese Zlín. Jeho výměra je 0,64 ha. Předmětem ochrany je zde výskyt jatvníku trojlaločného, známého též jako jatvník podléška. Tento rostlinný druh není označen jako zvláště chráněný, protože v západní části České republiky je poměrně hojný. V karpatské části Moravy je ale vzácný a ve Zlínském kraji se vyskytuje pouze na velice málo lokalitách, proto je ochrana jeho zdejší lokality opodstatněná. Populace jatvníku trojlaločného je na lokalitě vitální a jeho výskyt se šíří dál. Geologický podklad tvoří paleogenní vápnité jílovce a střednězrnité drobové glaukonitické pískovce vsetínských vrstev zlínského souvrství račanské jednotky magurského flyše. Pro území jsou typické drobné strže. Půdní pokryv je zde tvořen kambizemí typickou, varietou silně kyselou a kambizemí pseudoglejovou. Na území se nachází dubohabřina tvořená zejména habrem obecným a lískou obecnou. Dále se zde podílí ptačí zob obecný, babyka obecná, hloh obecný, dub letní, lípa malolistá, trnka obecná, svída jižní a další. Dostí hojný je zde i brečťan popínavý. Bylinný podrost je charakteristický pro světlé listnaté lesy. Kromě již

zmíněného jaterníku se zde v jarním aspektu nachází hvězdnatec zubatý, zápalice žluťuchovitá, prvosenka jarní, pryšec mandloňovitý, dymnivka dutá, sasanka hajní, kopytník evropský a plicník lékařský. Na okrajích lesa přechází výskyt na luční, ruderalní a pastvinné společenstva.

Ohrožením pro území je zejména ukládání odpadů na okraji lokality v blízkosti silnice. Dále má nepříznivý dopad zpevněná cesta vedoucí středem chráněného území ke zdejším usedlostem, které se nachází v těsné blízkosti tohoto území, zejména přejíždění aut mimo tuto cestu a zimní posyp, který se hromadí při okrajích této cesty. Do území je v současné době (2018) zákaz vstupu z důvodu rozšíření Afrického moru prasat na Zlínsku. [6, 21]

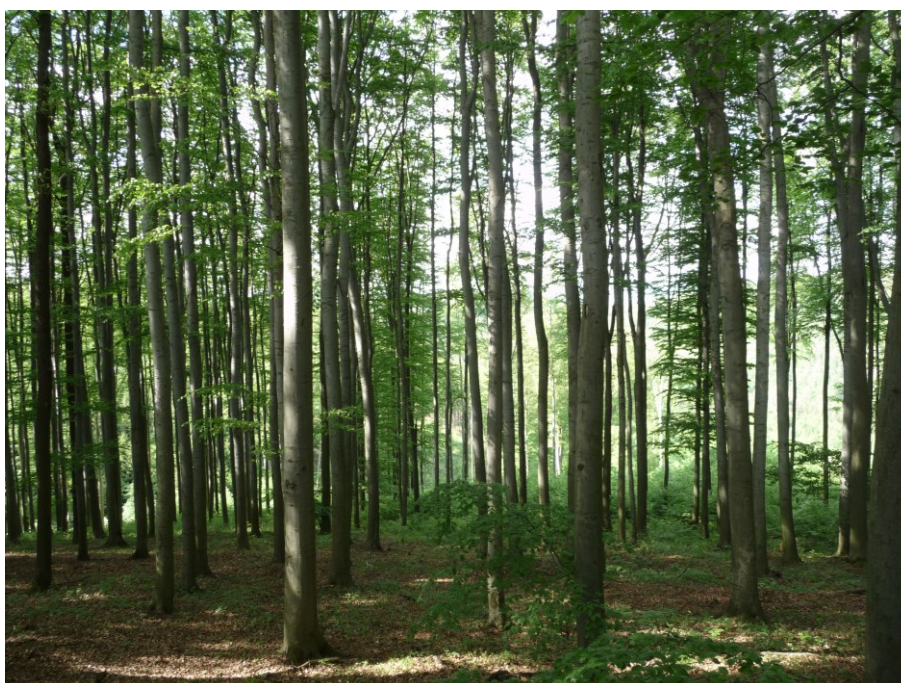

Obr. 18 Jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*). (foto: L. Kuželá)

8.3 Přírodní rezervace Bukové hory

Tato přírodní rezervace se nachází asi 2 km severně od obce Provodov asi 450 m západně nad údolím, kterým vede silnice do Želechovic nad Dřevnicí. Rezervace zde byla vyhlášena koncem roku 2001. Celková rozloha je 2,28 ha. Jedná se o les ve svahu. Porost je součástí lesního komplexu, nad jehož úrovní se rozprostírají pastviny a louky. Předmětem ochrany je zachování části původních lesních porostů karpatské bučiny ve Vizovické vrchovině včetně jejich ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast. Geologický podklad tvoří vápnité jílovce a glaukonitické pískovce vsetínské vrstvy zlínského souvrství račanské jednotky magurského příkrovu. Půdní

pokryv je tvořen kambizemí slabě oglejenou. Převládající dřevinou je buk lesní, v menší míře, především na horním okraji při hranici lesa je zastoupen dub zimní. Ojedinele se zde vyskytuje i habr obecný a javor klen. Většina stromů v centrální části území má stáří kolem 130 let. Bylinné patro je zde slabě rozvinuté, ale nachází se zde typické druhy květnatých bučin jak je např. svízel vonný, violka lesní, kyčelnice cibulkonosná, pitulník horský, hvězdnatec zubatý, kokořík mnohokvětý, orsej jarní, devětsil bílý, kaprad' samec, papratka samičí a další. Zásahy v území budou usměrňovány dle plánu péče k přirozenému zmlazování porostů. Z neznámého důvodu je u této přírodní rezervace umístěna tabule přírodní památka. [37, 43, 44]

Obr. 19 Přírodní rezervace Bukové hory - acidofilní bučina. (foto: L. Kužela)

8.4 Přírodní park Vizovické vrchy

Byl vyhlášen v roce 1993 na ploše 133 km². Krajina přírodního parku je tvořena táhlým zalesněným hřbetem. Nachází se zde dubové bučiny, bučiny a smrkové monokultury. V nižších polohách se nachází mozaikovitá krajina pasekářského charakteru s loukami, sadami, pastvinami a drobnými políčky. Celkové přírodní, estetické a historické hodnoty parku vytvářejí jedinečný krajinný ráz. Geologické podloží je tvořeno račanskou jednotkou magurského příkrovu. Území je tvořeno zlínskými vrstvami a s převahou vsetínských vrstev složených převážně z vápnitých jílu a glaukonitických pískovců. Převládajícím půdním typem je kambizem. Lesní půdy byly v minulosti ochuzeny hrabáním steliva.

Často se na svazích vyskytují vrstevnaté prameny. Podél potoků a hlavně v okolí Vizovic se nacházejí sirné minerální prameny. Zejména na hřebenech je zde hojný výskyt smrkových monokultur, avšak převládajícím a zároveň nejpřirozenějším typem vegetace jsou dubohabrové háje s dubem zimním, habrem obecným, bukem lesním a javorem babykou. Ve vyšších polohách se více zastupuje buk lesní. V oblasti Klášťovského hřbetu se nacházejí kyselé bučiny. V nejvyšších polohách je významným lesním typem jedlová bučina, jedle však ze svých stanovišť stále ustupuje. Louky a pastviny v přírodním parku mají rozdílné složení, dle typu obhospodařování. Nejvíce druhově bohaté jsou květnaté louky, které vznikly na méně přístupných místech, kde probíhal původní extenzivní způsob hospodaření. Na těchto loukách můžeme najít např. prstnatec májový, vstavač bledý, hořeček brvitý, zimozelen okoličnatý, medovník meduňkolistý, krušík bahenní, lýkovec jedovatý i vstavač mužský. Z fauny tu má vzhledem k nadmořským výškám většina karpatských druhů západní hranici svého rozšíření. Územím přírodního parku prochází nadregionální biokoridor Buchlovské lesy – Makyta. [6, 22]

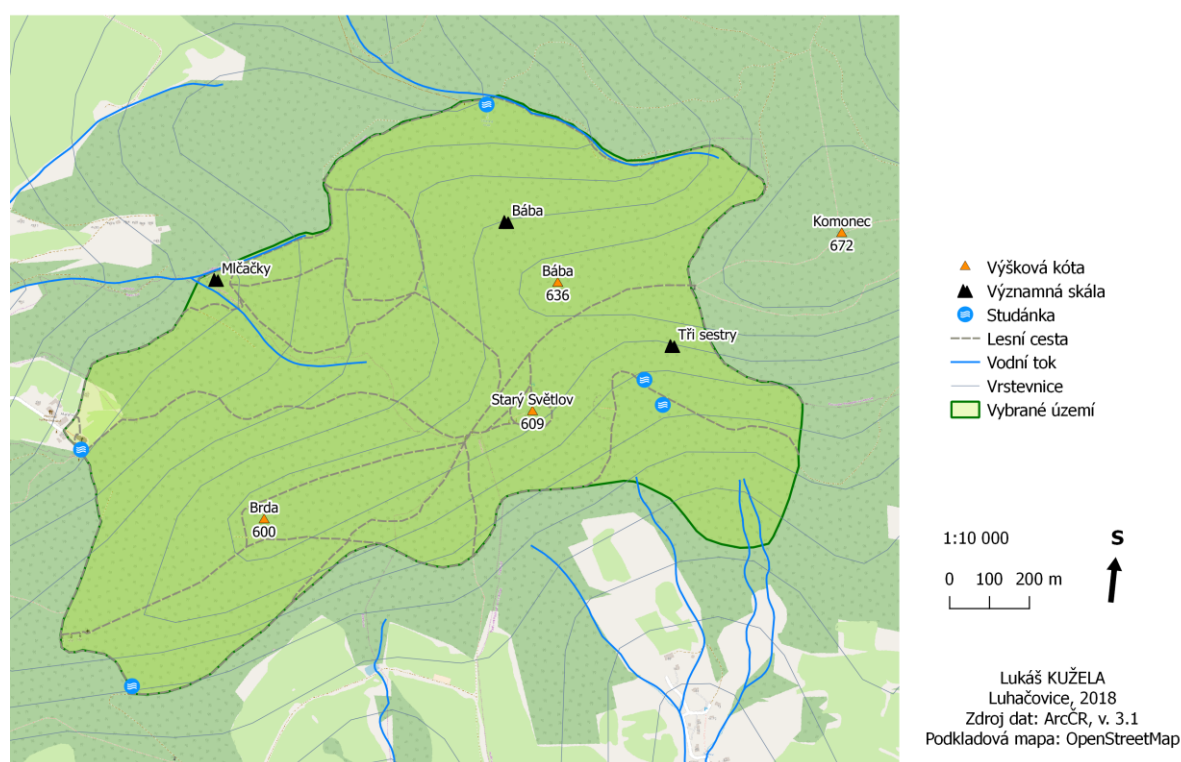

Obr. 20 Zalesněný hřbet Vizovických vrchů. (foto: L. Kužela)

9 NÁVRH NA ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ ÚZEMÍ „POD KOMONCEM“

Současná síť zvláště chráněných území ve Zlínském kraji není zdaleka reprezentativní. Jsou sice zachyceny nejhodnotnější části genofondového bohatství na lučních biotopech v nejbližším CHKO Bílé Karpaty, nejsou však zachyceny vysoce cenné typy lesních biocenóz, které představují jednu z nejzápadnějších výsep lesní karpatské bioty. Hodnotné jsou zejména listnaté lesy středních poloh blízké původní skladbě přirozené vegetace. Právě v těchto nadmořských výškách probíhají hlavní migrační trasy lesní fauny a flory. Další místním významným prvkem jsou četné lesní prameniště i významné skalní útvary. Těchto chráněných lesních oblastí je ve Vizovických vrších velmi málo. [31]

NÁVRH NA ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ ÚZEMÍ "POD KOMONCEM"

Obr. 21 Mapa navrhovaného území. (autor: L. Kužela)

9.1 Základní údaje o lokalitě

Oblast se nachází ve Zlínském kraji, okrese Zlín, mikroregionu Luhačovického zálesí. Větší část oblasti patří do katastrálního území obce Provodov a menší části do území obcí Podhradí a Řetechov. Na lokalitě se nachází také poutní místo Malenisko, které patří do katastrálního území obce Provodov.

Střed oblasti se nachází u zříceniny hradu Starého Světlova, přibližně 49°09'07.1032" severní zeměpisné šířky a 017°45'47.1600" východní zeměpisné délky. Celková rozloha je 1,597 km² (159 ha). [47]

Na vybraném území se konkrétně v současné době nenachází žádné jiné chráněné území. Je zde jeden památný strom - Lípa na Malenisku. 600m jihozápadně od území prochází hranice CHKO Bílé Karpaty, 500m od hranice území západně je vzdálena Přírodní památka Čertův kámen, 1500m východně začíná Přírodní park Vizovické vrchy, severně je 2,5 km vzdálen Přírodní park Želechovické paseky a 3km severním směrem se nachází Přírodní rezervace Bukové hory. Zřícenina hradu Starý Světlov je od roku 1958 chráněna jako kulturní památka ČR. [47, 66]

Předmětem ochrany jsou zde přirozené lesní porosty, tvořené přírodními společenstvy acidofilních bikových bučin, pískovcové skalní útvary, lesní prameniště a na ně vázaná společenstva.

9.2 Geologická charakteristika

Území se nachází v západní části Vizovické vrchoviny, v Rýsovském hřbetu, který je součástí vnějších Západních Karpat, které vznikly v průběhu alpínského vrásnění.

Geologické podloží je zde třetihorní magurský flyš, který je v této oblasti zastoupen soláňskými vrstvami. Pro tyto vrstvy je charakteristické vyšší zastoupení pískovcové složky a jen méně se v nich vyskytují jílovce. Vizovické vrchy jsou součástí račanské jednotky magurského příkrovu, který je vnitřní tektonickou jednotkou flyšového pásma. Račanská jednotka je mimo jiné tvořena horninami luhačovických vrstev zlínského souvrství, které dosahuje mocnosti kolem 2000 m. V jeho vrstevní sledu se nepravidelně střídají pískovce a jílovce. Vložky jílovců mají mocnost od 3cm až po 20m. Jílovce jsou tmavošedé, zelenošedé, lupenité a nevápnité. Pískovce se vyskytují v polohách 1cm až 6m silných. Jsou v naprosté většině šedozelené a modravě šedé, jemně až středně zrnité, glaukonitické, vápnité, masivní a poměrně hojně vrstvené. Místy obsahují značné množství zrn živce.

[22, 45]

Obr. 22 Ukázka zdejšího flyše v lomu u Pradliska. (foto: L. Kužela)

9.3 Geomorfologická charakteristika

Rýsovský hřbet je plochá hornatina budovaná antiklinálně uloženými flyšovými horninami račanské jednotky magurské skupiny příkrovů. Hlavní hřbet tvoří horniny luhačovických vrstev zlínského souvrství. Rýsovský hřbet tvoří nižší a užší část jihozápadní části Komonecké hornatiny. Reliéf tvoří úzký a silně rozčleněný, strukturně litologicky podmíněný antiklinální hřbet se zbytky zarovnaných povrchů, periglaciálními jevy, izolovanými skalami, sesuvy a průlomovými údolími. Svahové vodní toky se do hřbetu výrazně zařezaly a snížily polohu sedel. Čímž se hřbetnice dosti zvlnila. Březůvský a Ludkovický potok prolomily hřbet úplně. Lesní potůčky zde vytvářejí hluboké rokle. [46]

Nejvyšším bodem vybraného území je vrchol Bába (636 m n. m.). Území se nachází pod nejvyšším vrcholem mikroregionu Luhačovického zálesí, tím je Komonec se svými 672 m n. m. Nejnižší místo v území se nachází v hlubokém korytu lesního potoka pod skalami Mlčačky - 433 m n. m. Rozdíl v nadmořské výšce je celých 203 m. Jsou tu poměrně velká převýšení, která jsou pro Karpaty charakteristická. [47]

Vystupují zde pískovcové skalní útvary. Zdejší skalní útvary jsou tvořeny středně hrubozrnným arkózovitým až drobovým pískovcem. Je na nich výrazná ukázka

selektivního zvětvávání pískovcových skal s řadou typických skalních mís, voštin a dutin typu tafoni. [22, 45] Nejvýznamnější skalní útvary jsou zde: skály pod Komoncem – Tři sestry, které pravděpodobně sloužily jako zdroj stavebního kamene pro hrad Starý Světlov, skalisko na kopci Bába a skály Mlčačky, které tvoří malé skalní městečko.

Jako morfograficky vyšší celek georeliéfu se jedná se o vrchovinu, kterou lze dále vymezit jako členitou vrchovinu. Jsou zde strmé až velmi strmé svahy. [48, 49]

Geomorfologická poloha

System: Alpsko - himalájský

Provincie: Západní Karpaty

Soustava: Vnější západní Karpaty

Podsoustava: Moravsko-slovenské Karpaty

Celek: Vizovická vrchovina

Podcelek: Komonecká hornatina

Okrsek: Rýsovský hřbet [46]

Obr. 23 Jeden ze skalních útvarů skal Mlčaček. (foto: L. Kužela)

Obr. 24 Dutiny typu tafoni. (foto: L. Kužela)

Obr. 25 Skalisko Bába s bohatou dutinovou výzdobou. (foto: L. Kužela)

9.4 Klimatická charakteristika

Obr. 26 Teplotoměr na vrchole Komonec (672 m n. m.). (foto: L. Kužela)

Území se nachází v mírně vlhkém podnebním pásu, který je charakteristický pro ČR.

Průměrná roční teplota vzduchu za období 1961 – 1990 zde byla 7 – 8°C. V roce 2014 9 – 10°C. [50]

Dle mého měření je na vrcholu Komonce (672 m n. m.) většinou zhruba o 2°C chladněji než v údolí Pozlovic (330 m n. m.).

Dle Quittovi klasifikace klimatu se území řadí do třídy MT9, což je mírně teplé, léto dlouhé, teplé, suché až mírně suché, přechodné období krátké s mírným až mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem, zima krátká, mírná, suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky

Dále Quittova klasifikace uvádí:

40 - 50 letních dní

140 – 160 dní s teplotou vyšší jak 10°C

110 – 130 mrazových dní

30 – 40 ledových dní

60 – 80 dní se sněhovou pokrývkou

120 – 150 dnů jasných

40 – 50 dnů zatažených

100 – 120 dnů se srážkami většími jak 1 mm

400 – 450 mm srážkový úhrn ve vegetačním období

250 – 300 mm srážkový úhrn v zimním období [36]

Tab. 4 Průměrná teplota vzduchu v klimatu třídy MT9. [36]

Průměrná teplota °C			
Leden	Duben	Červenec	Říjen
-3 - -4	6 - 7	17 - 18	7 - 8

9.5 Hydrologická charakteristika

Území patří do povodí řeky Olšavy, která se vlévá do řeky Moravy. Nachází se zde na jihovýchodní straně prameniště Pozlovického potoka a na druhé straně horizontu na severozápadě prameniště přítoků Ludkovického potoka. Vyvěrají zde také 4 prameny, které jsou upraveny jako studánky.

Průměrný roční úhrn srážek za období 1961 – 1990 byl 700 – 800 mm, v posledních letech rovněž tak. [50] Odtokové maximum je zde na jaře a minimum v létě.

Do území zasahují dvě ochranná pásma vodních zdrojů. Prameniště Podhradí v jihovýchodní části (na obrázku 27) a okrajově v jihozápadní části území lokalita Pramenní jímka Řetečov.

Obr. 27 Prameniště Pozlovického potoka. (foto: L. Kužela)

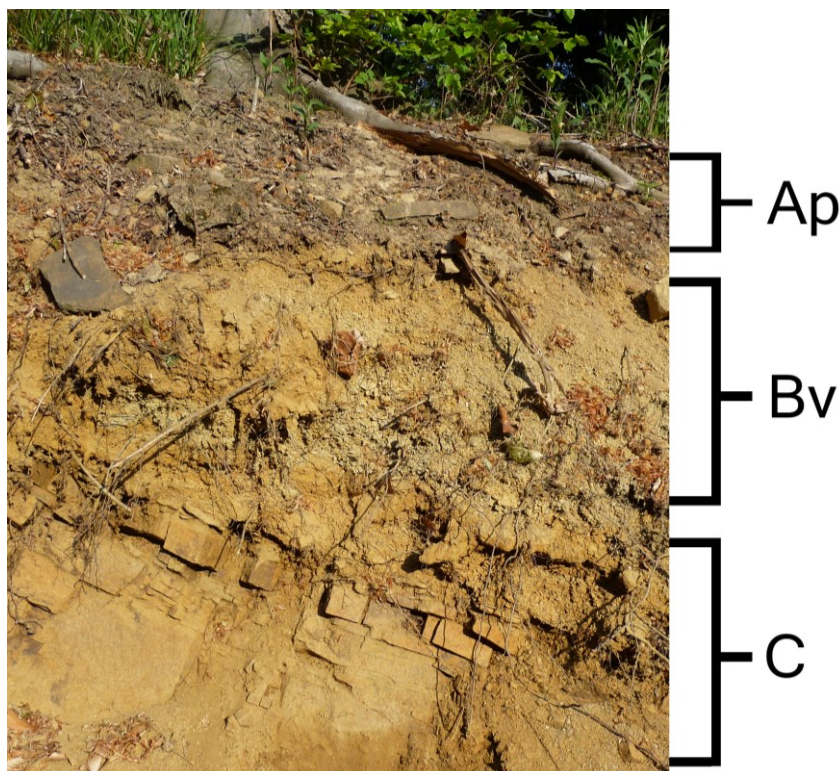

Obr. 28 Lesní potůček – přítok Ludkovického potoka. (foto: L. Kužela)

9.6 Pedologická charakteristika

Půdní pokryv není moc pestrý. Převládajícím půdním typem je kambizem. Jedná se o hnědou půdu, která je lehká. Nachází se zde tři druhy kambizemě. Nejvíce zastoupeným půdním typem je zde kambizem dystrická, ta je zastoupená od horizontu v nejvyšších polohách až ke spodní hranici lesa. V nižších nadmořských výškách, při hranici území je v malé míře zastoupena kambizem mesobasická a kambizemě modální, podél vodních toků je zde zastoupena kambizem oglejená. Mateční horninu zde tvoří převážně pískovce. Ve vyšších nadmořských výškách kvůli velkému zastoupení pískovce půda snadno podléhá vodní erozi. [51, 52]

Na zvětralinách vznikají chudší a kyselější půdy. Ani zde se však lesní půdy nevyhnuly antropogennímu ovlivnění. V menší míře byly půdy v minulosti ochuzovány hrabáním steliva. Místa jsou zde půdy postiženy změnou druhové skladby dřevin zakládáním smrkových monokultur, které postupně způsobují svým pomalu rozložitelným odpadem postupné okyselování půd a její podzolizaci. [22]

Obr. 29 Půdní profil na strmém svahu. (foto: L. Kužela)

Ap horizont 0 – 20cm (humusový horizont) – žlutošedá písčítá, slabě skeletovitá zemina se slabými náznaky drobtovité struktury, drobivá.

Bv horizont 20 – 60 cm (horizont vnitropůdního zvětrávání) – rezavožlutá hlinitopísčítá, hrubě skeletovitá zemina s náznaky polyedrické struktury, drobivá.

C horizont 60 – 80 cm (půdotvorný substrát) – slabě navětrálá kvádrovitě odlučná hornina.
[52]

9.7 Flora

Podle fyto geografického členění patří území do oblasti Karpatského mezofytika, obvodu Zlínské vrchy a dále se řadí do suprakolinního (kopcovitého) a submontánního (podhorského) stupně výškového vegetačního členění. [53]

Lesy jsou většinou smíšené s velkým zastoupením buků, méně dubů a habrů. Místy, hlavně na severně orientovaných svazích je původní dřevinná skladba pozmeněna ve prospěch smrku, který vytváří na mnoha místech monokultury. Smrk se v těchto přírodních podmínkách ve značné míře přirozeně zmlazuje. Naštěstí zde problém s velkým množstvím smrkových monokultur není tak vážný jako v další horských oblastech směrem

dále na východ, kde již smrk ve Vizovické vrchovině bohužel na některých místech převládá. [54]

Potencionální přirozenou vegetací jsou zde primárně bikové bučiny a v nižších nadmořských výškách karpatské ostřicové dubohabřiny. [6]

Dnes je komplex lesů státním majetkem. Jeho správu provádí Lesy ČR s. p., lesní správa Luhačovice. Snahou lesníků je trvale udržitelné obhospodařování lesů s cílem vytvořit stabilní, kvalitní, smíšený les. Takový, jenž bude schopen trvale plnit veškeré funkce lesa – rekreační, vodohospodářskou, půdoochranou, klimatickou, včetně produkce kvalitního dřeva jako ekologicky obnovitelného materiálu. [55]

Na informační tabuli v lese pod Komoncem se dočteme také například že: „Lesníci se v současné době snaží zvýšit zastoupení původních dřevin - buku a jedle.“ [55] Při terénním průzkumu jsem viděl vysazené buky i jedle, ale přesto však poměrně hojně jsou zde dosazovány i smrky.

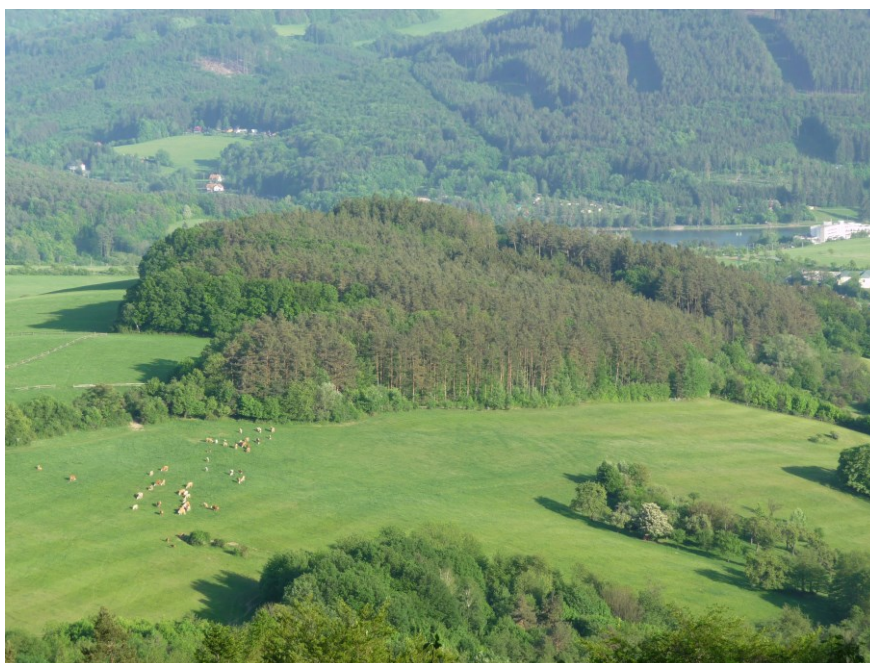
Obr. 30 Vysazené smrky u Maleniska. (foto: L. Kužela)

Od východní hranice navrhovaného území byl v roce 1992 velký lesní požár, při kterém oheň zničil 23 hektarů lesa. V současné době již nově vzniklé porosty na těchto plochách zdárně odrůstají.

Květena je zde rozmanitá. Z jara zde spatříme devětsil bílý, lýkovec jedovatý, sasanku hajní. S nástupem letních dnů rozkvétá konvalinka vonná, pstroček dvoulistý. V bučinách tvoří celé porosty mařinka vonná. Kolem cest roste sadec konopáč. Nejrozšířenější

kapradinou stinných vlhkých lesů je kapraď samec. Ve světlejších lesích tvoří celé porosty hasivka orličí. Roztroušeně zde roste i rulík zlomocný a vraní oko čtyřlísté. Na podzim zde najdeme nafialovělé květy vřesu obecného. Najdeme zde i porosty borůvčí a ostružin. [55]

Pod spodní hranicí území v krajině převažuje mozaika hospodářsky využívaných míst jako pastviny, sady, louky a malá políčka.

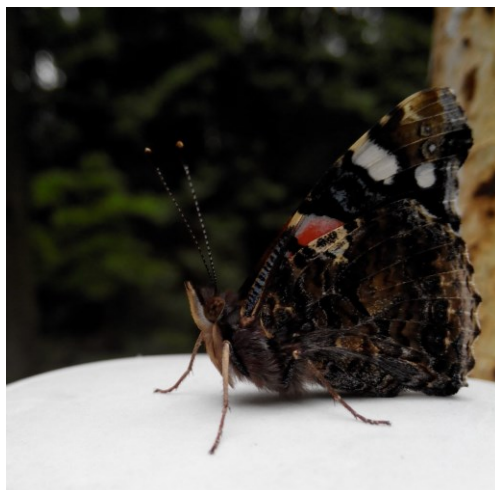
Obr. 31 Pastviny nad Podhradím, v pozadí Luhačovická přehrada. (foto: L. Kužela)

Podle biogeografického členění tato lokalita patří do geobiomu opadavých listnatých lesů, provincie středoevropských listnatých lesů, západokarpatské podprovincie a dále do Zlínského biogeografického regionu. [39]

9.8 Fauna

Žije zde klasická středoevropská populace lesní zvěře. Výskyt a výrazné zastoupení karpatských prvků ukazuje na sounáležitost s karpatskou soustavou. Většina karpatských druhů zde má západní hranici výskytu.

Z hmyzu zde například žijí komáři, mouchy, chrostíci, střechatky, kobylky, sarančata, mravenci, včely, čmeláci, vosy, sršni, střevlíci, tesařici, klíště obecné, chroust obecný, roháč obecný, tesařík dubový, mravenec lesní, kuklice vřetenušková, motýly: babočka admirál, okáči, batolec duhový, batolec červený, perleťovci, obaleč dubový, bekyně mniška. [38, 55]

Obr. 32 Babočka admirál (*Vanessa atalanta*). (foto: L. Kužela)

Mezi zástupci z třídy obojživelníků se zde nachází například mlok skvrnitý, čolek obecný, skokan hnědý.

Obr. 33 Mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*). (foto: L. Kužela)

Plazi jsou zde zastoupeni ještěrkou obecnou, užovkou hladkou, slepýšem křehkým, velmi výjimečně by se zde mohla vyskytnout i zmije obecná.

Z ptactva zde žije například bažant obecný, datel černý, havran velký, krkavec velký, káně lesní, poštolka obecná, jestřáb lesní, puštík obecný, kalous ušatý, výr velký, sojka obecná, strakapoud velký, žluna zelená, čáp černý, holub doupňák a mnoho dalších.

Ze savců zde žijí např. rejsek obecný, krtek evropský, jezek evropský i východní, jezevec evropský, kuna lesní, hraboš polní, králík divoký, zajíc polní, myšice křovinná i lesní, lasice obecná, tchoř obecný, veverka obecná, plšík lískový, plch obecný, liška obecná, hojně je zde zastoupena srnčí zvěř a divoká prasata. Vzácněji se zde vyskytují i mufloni, ale jejich populace žije spíše dál východním směrem. Na pastvinách pod hranicí lesa se pase skot a ovce. [22, 38]

9.9 Biotopy

Nejčastěji se zde vyskytuje **acidofilní bučina**, což je lesní biotop s převahou buku. Název pochází ze skutečnosti, že se vyskytuje na kyselých půdách. Mnohé jsou v České republice legislativně chráněny jako hodnotné porosty. Keřové patro většinou chybí nebo má malou pokryvnost, pokud je vyvinuto, zmlazují se v něm dřeviny stromového patra. Bylinné patro bývá druhově dosti chudé a zpravidla nepřesahuje 50 % pokryvnosti. Převládají v něm běžné acidofilní lesní druhy. [56]

9.9.1 Bučiny asociace *Luzulo-Fagetum*

Jedná se o floristicky chudé acidofilní bukové porosty, které se na vybraném území vyskytují v nižších polohách. V bukovém prostu je přimíšen dub, ojediněle jedle. Vyskytují se na minerálně chudých horninách. Ve vyšších polohách se vyskytují smíšené bukové a smrko-jedlo-bukové lesy na všech geologických podložích, ale půdách minerálně nenasycených, náchylných k podzolizaci. Keřové patro je málo vyvinuté, tvoří ho zejména zmlazující jedinci hlavních dřevin. V bylinném patře převažují acidofilní a oligotrofní druhy. Tento biotop je zde i potencionální přirozenou vegetací. [57]

Obr. 34 Acidofilní bučina (*Luzulo-Fagetum*) na suťovišti pod skalami Tři sestry. (foto: L. Kužela)

9.9.2 Dubohabřiny asociace *Galio-Carpinetum*

O něco méně se zde vyskytují Karpatské dubohabřiny, což jsou lesy tvořené habrem obecným a dubem zimním nebo dubem letním, v podúrovni stromového patra s častou příměsí lípy srdčité nebo babyky. Podíl hlavních dřevin kolísá od porostů čistě habrových k čistě dubovým. Významný je výskyt diagnostických druhů vázaných na karpatskou oblast. Keřové patro může, ale nemusí být dobře vyvinuto, tvoří je druhy stromového patra a dále např. líska obecná a hlohy. V bylinném patře se pravidelně vyskytují druhy listnatých lesů běžné i v bučinách např. strdivka nicí, lipnice hajní a violka lesní a dále poměrně teplomilnější mezofilní lesní druhy, např. zvonek broskvolistý, konvalinka vonná a černýš hajní. Na jaře před olistěním stromů se vyvíjí nápadný aspekt s geofyty např. se sasankami a dymnivkami. Mechové patro je vyvinuto nevýrazně. Dubohabřiny se vyskytují v nadmořských výškách do 450 m, vzácněji až do 550 m. [58]

9.9.3 Další méně zastoupené biotopy

Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny

Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin

Lesní prameniště bez tvorby pěnovců

Údolní jasanovo-olšové luhy [59, 60]

9.10 Ekologicky významné segmenty

Je to migračně významné území zahrnující oblast stálého výskytu velkých savců i prostory potřebné k migraci a chránící propustnost krajiny jako celku. Je zde průchozí dálkový migrační koridor pro velké savce táhnoucí se z Beskyd, kterým občas zabloudí i medvěd hnědý ze Slovenska hledající potravu. [61]

Předmětem ochrany je zde výjimečný krajinný ráz zachovalých přirozených karpatských porostů acidofilních bučin na prudkých svazích vytvořených na pískovcích s výskytem skalních útvarů a s množstvím lesních pramenišť a na ně vázaných společenstev s vlhkomilnými druhy rostlin a následnými do terénu hluboce zařezanými roklemi lesních potůčků.

Lesní pokryv má funkci vodohospodářskou, prodloužení odtoku, přeměnu povrchové vody ve spodní a má i regulační vliv na množství vody v tocích. Funkci půdoochranou, les

intenzivně zabraňuje půdní erozi. Funkci zdravotní, čistí vzduch. Funkci rekreační a v neposlední řadě funkci klimatickou, les zachycuje srážky a ovlivňuje proudění vzduchu, lesní masivy snižují ve vegetačním období teplotu vzduchu v nich i ve svém okolí.

Je zde jeden strom označený titulem památný strom – Lípa na Malenisku. Tato lípa srdčitá je posledním zachovalým stromem z původní aleje vedoucí podél cesty k poutnímu místu Malenisko. Památným stromem byla vyhlášena v roce 2006. Důvodem k vyhlášení je její věk, který je odhadován na 200 – 250 let. Její obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí činí 417 cm. Lípa má výšku 19 m. Další stromy v okolí jsou již mladší. [19]

Obr. 35 Památný strom Lípa na Malenisku. (foto: L. Kužela)

Z chráněných druhů se zde vyskytují např.: černohlávek dřípený (*Prunella laciniata*) (C3) a hořec brvitý (*Gentianopsis ciliata*) (C3). Zasahuje zde severní okraj areálu výskytu silně ohroženého řepíčku řepíkovitého (*Aremonia agrimonoides*) (C2r). [62, 63]

Ohrožení území: Intenzivní lesní hospodářství, holoseče, pohyb těžké techniky, převod na druhově chudé smrkové monokultury, větrné polomy, napadení dřevokaznými organismy, sucho a nedostatek vláhy, lesní požáry (1992), znečištění drobnými odpadky, plánovaná výstavba vedení velmi vysokého napětí (Slušovice – Slavičín), která by silně narušila zdejší krajinný ráz. [64]

Cílem ochrany by mělo být zachování nebo zlepšení stavu lesního porostu a dosažení stavu přirozené dřevinné skladby. Zachování nebo zlepšení stavu pramenišť, krajinného rázu a skalních útvarů.

Návrhy na opatření: Les na celém území je potřebné postupně převést na les s přirozenou dřevinnou skladbou (bučiny s příměsí dubu a jedle). Je nežádoucí zakládání dalších smrkových monokultur, ty je nutné postupně tlumit a převést na les přirozené druhové skladby. Provádět dosadbu a podporovat zmlazování cílových dřevin přirozené dřevinné skladby. Co nejvíce rozvíjet věkovou i prostorovou diferenciaci lesa. Je potřeba přizpůsobit lesní hospodaření, omezit holoseče a více se zaměřit na výběrnou těžbu. Eliminovat pojezdy těžkou technikou, především v okolí pramenišť.

Obr. 36 Připraveno na podpal klestí. (foto: L. Kužela)

ZÁVĚR

Vztahy mezi člověkem a jeho přirozeným prostředím procházejí kritickým obdobím. Už jenom samotná potřeba vytváření chráněných území dokazuje to, že vztah lidí k přírodě je velmi kořistnický. Dá se říct, že nejnaléhavějším problémem dnešní ochrany přírody je ochrana našeho druhu proti němu samému. Česká republika náleží k oblastem značně změněným tisíciletým působením lidské společnosti na přírodu. Dnes patří člověk k činitelům nejvýznamnějším. Místo původních lesních krajín vznikla mozaika kulturních krajín – zemědělských, lesohospodářských, těžebních, sídelních i rekreačních, které si lidé vytvořili pro získávání surovin, bydlení i oddych. Růst lidské populace stále narůstá a s tím roste i její tlak na přírodu. Tento tlak se pochopitelně nezastaví před hranicemi žádného chráněného území, přesto alespoň zůstávají tato území místem, kde můžeme sledovat člověkem přírodní procesy nejméně ovlivněné. Chráněné krajinné celky jsou velkým přínosem pro přírodu i společnost, ale faktem je, že prostá ochrana některých území plně nepostačuje k záchraně přírody. Chráněná území jsou řešením téměř pouze lokálním. Svět je potřeba chránit jako celek. Je nutné si uvědomit, že život na této planetě je podmíněn existencí zdravého přírodního prostředí, bez něj sociální ani ekonomický rozvoj není nadále možný. Lidé se musí začít mnohem více starat o své životní prostředí a pečovat o něj. Je potřeba studovat a napravovat chyby, které se staly v minulosti a poučit se z nich. Územní ochrana přírody dělá pozoruhodné pokroky díky úsilí všech, kteří pochopili nutnost zachovat část zemského povrchu neporušenou. Je potřeba probouzet zájem o ochranu přírody ve veřejnosti, výchovou dětí na školách a šířením informací mezi dospělými. To je i cílem této práce. V práci byly popsány obě dvě chráněné krajinné oblasti zasahující do Zlínského kraje včetně jejich začlenění do přírodních podmínek tohoto kraje. Z kapacitních důvodů zde byly vybrány čtyři distančně nejbližší chráněná území od území navrhovaného. Z těchto čtyř vybraných území je přírodní rezervace Bukové hory předmětem ochrany k navrhovanému území nejbliž, jelikož jsou zde chráněny hodnotné bukové porosty. Pozitivem této přírodní rezervace je to, že se v ní, ani v její těsné blízkosti nenachází smrkové monokultury, kdežto v navrhovaném území Pod Komoncem jsou smrkové monokultury problémem, hlavně v severozápadní části území na svazích nad Provodovem. Bukové lesy přesto stále zůstaly dominantním porostem na celé jihovýchodní straně horizontu, tj. na svazích nad Podhradím a Řetechovem. Navrhované území má však velmi vysokou přidanou hodnotu v podobě pískovcových skalních útvarů a lesních pramenišť. Nesmíme však opomenout nedalekou přírodní památku Čertův kámen,

v níž jsou chráněny pískovcové skalní útvary, které jsou tvořeny ze stejných luhačovických vrstev jako ty skalní útvary, které se nacházejí v navrhovaném území. V navrhovaném území nejsou však vysoké pouze hodnoty přírodní, ale i kulturní, protože se zde nachází poutní místo Malenisko a zřícenina hradu Starý Světlov. Díky tomuto obsáhlému bohatství, kterým toto místo disponuje, by si velmi zasloužilo zvláštní územní ochranu s nápravou chyb v lesohospodářské koncepci, kde se na určitých místech nevhodně změnila dřevinná skladba lesa. Výsledky této práce mohou následně sloužit jako podklad při potencionálním vypracování plánů péče pro tuto lokalitu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DORST, Jean. *Ohrožená příroda*. 2. vydání Praha: Panorama, 1985, 415 s. ISBN 11-098-85.
- [2] MACHAR, Ivo, Linda DROBILOVÁ a kol. *Ochrana přírody a krajiny v České republice: vybrané aktuální problémy a možnosti jejich řešení*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-802-4430-416.
- [3] POLÁŠKOVÁ, Anna. *Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1927-9.
- [4] FRIEDL, Karel. *Chráněná území v České republice*. Praha: Informatorium, 1991. ISBN 80-85368-13-7.
- [5] MILOSLAV, Baláš a kol. *Beskydy*. Praha: Olympia, 1982, 339 s. ISBN 27-033-82.
- [6] MACKOVČIN, Peter, Matilda JATIOVÁ a kol. *Zlínsko*. Brno, Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2000, 376 s. Chráněná území ČR, svazek II. ISBN 80-86064-38-7.
- [7] Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 13. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1956-40#f3327310>
- [8] Zákon č. 114/1992 Sb., České národní rady o ochraně přírody a krajiny. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 13. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>
- [9] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 13. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#f1471020>
- [10] Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 13. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2#f1471505>
- [11] *Ministerstvo životního prostředí: Zvláště chráněná území* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/zvlaste_chranena_uzemi

- [12] *Ústřední seznam ochrany přírody: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://drusop.nature.cz/portal/>
- [13] *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Územní ochrana* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/>
- [14] *Příroda.cz: Územní ochrana přírody* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.priroda.cz/clanky.php?detail=208>
- [15] ŠMÍDOVÁ, Lenka. *Časopis Ochrana přírody: Výjimky ze základní územní ochrany zvláště chráněných území* [online]. In: . 3/2010 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/vyjimky-ze-zakladni-uzemni-ochrany-zvlaste-chranenych-uzemi/>
- [16] Zákon č. 349/2009 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 13. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-349#f4026751>
- [17] Vyhláška č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 13. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2018-45#f6218998>
- [18] *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Plány péče* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/planovani-pece/>
- [19] ŠNAJDAROVÁ, Magdaléna, Lenka KŘESADLOVÁ a Kateřina NOVOTNÁ. *Památné stromy Zlínského kraje*. Zlín: Zlínský kraj, 2010. ISBN 978-80-254-9006-8.
- [20] HALAŠKOVÁ, Petra. *Vzácné dřeviny zámeckých zahrad*. Lednice, 2015. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně.
- [21] ELSNEROVÁ, Marie, Jiří KRIST a Dušan TRÁVNÍČEK. *Chráněná území okresu Zlín*. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy, 1996.

- [22] HRABEC, Jaroslav. *Přírodní parky Zlínského kraje*. Zlín: Zlínský kraj, 2013. ISBN 978-80-87833-04-9.
- [23] *Natura 2000* [online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: www.natura2000.cz
- [24] *Směrnice rady 2009/147/ES: o ochraně volně žijících ptáků*. In: . 30. listopadu 2009. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:020:0007:0025:cs:PDF>
- [25] *Směrnice rady 92/43/EHS: o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin*. In: . 21. května 1992. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:020:0007:0025:cs:PDF>
- [26] *Český statistický úřad: Zlínský kraj* [online]. 2018 [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xz>
- [27] *Vodní dílo Vlachovice: Povodí Moravy* [online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <http://vdvlachovice.pmo.cz>
- [28] *Zlínský kraj: Základní charakteristika kraje* [online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/zakladni-charakteristika-kraje-cl-3685.html>
- [29] RUBÍN, Josef. *Národní parky a chráněné krajinné oblasti*. Praha: Olympia, 2003. Navštivte--. ISBN 80-7033-808-3.
- [30] JONGEPIEROVÁ, Ivana a kol. *Louky Bílých Karpat*. Veselí nad Moravou: ZO ČSOP Bílé Karpaty, 2008. ISBN 978-80-903444-6-4.
- [31] KUČA, Pavel, Jozef MÁJSKY, František KOPEČEK a Ivana JONGEPIEROVÁ. *Biele - Bílé Karpaty: chráněná krajinná oblast*. Bratislava: Ekológia, 1992. ISBN 80-85559-09-9.
- [32] HUSAROVÁ, Kateřina. *Geologická charakteristika Bílých Karpat a její využití ve výuce přírodopisu na základní škole*. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- [33] WEISSMANNOVÁ, Hana a kol. *Ostravsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2004. Chráněná území ČR: Svazek X. ISBN 80-86064-67-0.
- [34] Odbor životního prostředí a zemědělství Zlínského kraje. *Atlas životního prostředí a zemědělství Zlínského kraje*. Zlínský kraj, 2013.

- [35] GRONYCH, Radek. *Hodnocení značení chráněných území v okrese Šumperk*. Olomouc, 2017. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- [36] VOŽENÍLEK, Vít a Vít KVĚTOŇ. *Klimatické oblasti Česka: klasifikace podle Quitta za období 1961-2000*. Praha: Český hydrometeorologický ústav, 2011. M.A.P.S. (Maps and Atlas Product Series), num. 3. ISBN 9788024428130.
- [37] HRABEC, Jaroslav. *Zvláště chráněná území přírody Zlínského kraje*. Zlín: Zlínský kraj, 2017. ISBN 978-80-87833-26-1.
- [38] NEKUDA, Vladimír, ed. *Zlínsko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. Vlastivěda moravská. ISBN 80-85048-57-4.
- [39] CULEK, Martin. *Biogeografické regiony České republiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6693-9.
- [40] KYNCL, Jiří. *Generativní množení terestrických orchidejí metodou in vitro*. 2012. Magisterská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- [41] *Monitoring šelem: Výskyt šelem v Beskydech* [online]. [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://monitoring.selmy.cz/beskydy/vyskyt-selem-v-beskydech/>
- [42] BOJDA, Michal. *Výskyt velkých šelem v pohoří Javorníky (CHKO Beskydy)*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova U.
- [43] *Chráněná území Zlínského kraje: Přírodní rezervace Bukové hory* [online]. [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://nature.hyperlink.cz/bukove-hory.php>
- [44] *Usnesení rady města Zlína č.465/25R/2001: Nařízení o zřízení přírodní rezervace Bukové hory*. In: . Zlín.
- [45] *Skály u Provodova - Mlčáčky* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/skaly-u-provodova-mlcacky>
- [46] *Komonecká hornatina* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://moravske-karpaty.cz/prirodni-pomery/geomorfologie/komonecka-hornatina/>
- [47] *Www.mapy.cz* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <https://mapy.cz>
- [48] *Základy klasifikace georeliéfu* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://geologie.vsb.cz/geomorfologie/Prednasky/2_kapitola.htm
- [49] *Mapa sklonů svahů* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://mapy.nature.cz/>

- [50] *Mapy charakteristik klimatu* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://portal.chmi.cz/historicka-data/pocasi/mapy-charakteristik-klimatu>
- [51] *Půdní mapa 1:50 000* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://mapy.geology.cz/pudy/>
- [52] TOMÁŠEK, Milan. *Atlas půd České republiky*. Praha: Český geologický ústav, 1995. ISBN 8070751983.
- [53] *Fytogeografické členění České republiky* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1431/jaro2010/Z0005/18118868/index_book_5-3.html
- [54] *Hřebenovka Vizovických vrchů* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://www.treking.cz/regiony/vizovicke-vrchy.htm>
- [55] *Informační tabule*. Lesy ČR. N49°09'21.3059", E017°46'51.0499"
- [56] *Dendrologie: Acidofilní bučiny* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://dendrologie.upol.cz/spolecenstva/info/30-Acidofilni-buciny.html>
- [57] *Bučiny asociace Luzulo-Fagetum* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://www.biomonitoring.cz/stanoviste.php?stanovisteID=46>
- [58] *Dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://www.biomonitoring.cz/stanoviste.php?stanovisteID=50>
- [59] *Mapování biotopů / Přírodní biotopy* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://mapy.nature.cz/>
- [60] CHYTRÝ, Milan. *Katalog biotopů České republiky: Habitat catalogue of the Czech Republic*. 2. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010. ISBN 9788087457023.
- [61] *Migračně významná území* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://mapy.nature.cz/>
- [62] *Krytosemenné (kvetoucí rostliny)* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://www.priroda-valasska.cz/cz/4-priroda-valasska/25-rostliny/31-cevnate-rostliny/34-krytosemenne--kvetouci-rostliny-.html>
- [63] *Příroda: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2009, 2017(35). ISBN 978-80-88076-47-6. ISSN 1211-3603. ISBN: 978-80-88076-47-6.

- [64] *Občanské sdružení Za Pozlovice: Stavba vedení velmi vysokého napětí E09 Slušovice – Slavičín* [online]. [cit. 2018-05-05]. Dostupné z: <https://www.zapozlovice.cz/>
- [65] MAREK, Fried. Značka KRNAPu. In: *Wikimedia Commons* [online]. 2015 [cit. 2018-05-05]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:KRNAP_FR01.jpg
- [66] *Ústřední seznam kulturních památek České republiky: zřícenina hradu Starý Světlov* [online]. Národní památkový ústav [cit. 2018-05-05]. Dostupné z: <http://www.pamatkovykatalog.cz/>
- [67] KALETA, Bogdan. Moravskoslezské Beskydy – Staré Hamry po dešti. In: *Fotíme Beskydy* [online]. [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: <http://www.fotimebeskydy.cz/galerie/foto/moravskoslezske-beskydy-stare-hamry-po-desti/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ZCHÚ	Zvláště chráněné území
CHKO	Chráněná krajinná oblast
NP	Národní park
PP	Přírodní památka
NPP	Národní přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
NPR	Národní přírodní rezervace
VKP	Významný krajinný prvek
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
VZCHÚ	Velkoplošné zvláště chráněné území
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
PO	Ptačí oblast
EVL	Evropsky významná lokalita
PřP	Přírodní park
C3	Ohrožený druh podle Černého a červeného seznamu České republiky
C2r	Silně ohrožený druh podkategorie R podle Černého a červeného seznamu České republiky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Rozvoj sítě maloplošných zvláště chráněných území (počet) v ČR v letech 1900 - 2000. [2]	15
Obr. 2 Pruhové značení hranic. (foto: L. Kužela).....	18
Obr. 3 Tabule Krkonošský národní park, Biosférická rezervace a Ptačí oblast Krkonoše. [65].....	22
Obr. 4 Tabule Chráněná krajinná oblast a Biosférická rezervace Bílé Karpaty. (foto: L. Kužela).....	23
Obr. 5 Tabule Národní přírodní rezervace Javorina. (foto: L. Kužela)	24
Obr. 6 Tabule přírodní rezervace. (foto: L. Kužela).....	24
Obr. 7 Tabule Národní přírodní památka Búrová. (foto: L. Kužela).....	25
Obr. 8 Tabule přírodní památka. (foto: L. Kužela).....	26
Obr. 9 Tabule památný strom. (foto: L. Kužela)	27
Obr. 10 Tabule Přírodní park Želechovické paseky. (foto: L. Kužela)	28
Obr. 11 Tabule Ptačí oblast Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví. (foto: L. Kužela)	29
Obr. 12 Tabule evropsky významná lokalita. (foto: L. Kužela).....	30
Obr. 13 Zvláště chráněná území a soustava NATURA 2000 ve Zlínském kraji. (autor: L. Kužela)	33
Obr. 14 Půdní typy Zlínského kraje [6]	36
Obr. 15 Krajinný ráz Bílých Karpat. (foto: L. Kužela).....	43
Obr. 16 Krajinný ráz Beskyd. [67]	48
Obr. 17 Přírodní památka Čertův Kámen. (foto: L. Kužela)	50
Obr. 18 Jaterník trojlaločný (<i>Hepatica nobilis</i>). (foto: L. Kužela)	51
Obr. 19 Přírodní rezervace Bukové hory - acidofilní bučina. (foto: L. Kužela).....	52
Obr. 20 Zalesněný hřbet Vizovických vrchů. (foto: L. Kužela).....	53
Obr. 21 Mapa navrhovaného území. (autor: L. Kužela).....	54
Obr. 22 Ukázka zdejšího flyše v lomu u Pradliska. (foto: L. Kužela).....	56
Obr. 23 Jeden ze skalních útvarů skal Mlčáček. (foto: L. Kužela).....	57
Obr. 24 Dutiny typu tafoni. (foto: L. Kužela).....	58
Obr. 25 Skalisko Bába s bohatou dutinovou výzdobou. (foto: L. Kužela).....	58
Obr. 26 Teplotoměr na vrchole Komonec (672 m n. m.). (foto: L. Kužela)	59
Obr. 27 Prameniště Pozlovického potoka. (foto: L. Kužela).....	60

Obr. 28 Lesní potůček – přítok Ludkovického potoka. (foto: L. Kužela)	61
Obr. 29 Půdní profil na strmém svahu. (foto: L. Kužela).....	62
Obr. 30 Vysazené smrky u Maleniska. (foto: L. Kužela).....	63
Obr. 31 Pastviny nad Podhradím, v pozadí Luhačovická přehrada. (foto: L. Kužela).....	64
Obr. 32 Babočka admirál (Vanessa atalanta). (foto: L. Kužela).....	65
Obr. 33 Mlok skvrnitý (Salamandra salamandra). (foto: L. Kužela).....	65
Obr. 34 Acidofilní bučina (Luzulo-Fagetum) na suťovišti pod skalami Tři sestry. (foto: L. Kužela).....	66
Obr. 35 Památný strom Lípa na Malenisku. (foto: L. Kužela).....	68
Obr. 36 Připraveno na podpal klestí. (foto: L. Kužela)	69

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Počet chráněných území v České republice k 1.5.2018. [12].....	20
Tab. 2 Národní parky v České republice. [12].....	21
Tab. 3 Chráněná území ve Zlínském kraji k 1.5.2018. [12]	32
Tab. 4 Průměrná teplota vzduchu v klimatu třídy MT9. [36].....	60